

1100-1BO15, rok akademicki 2018/19

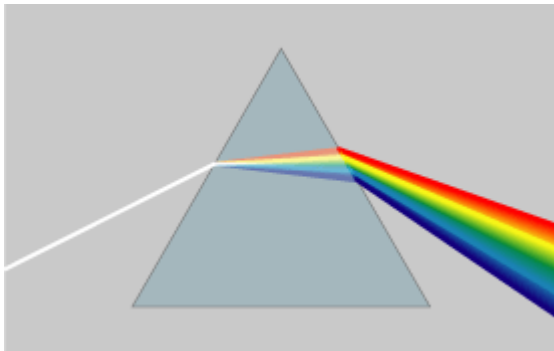
OPTYKA GEOMETRYCZNA I INSTRUMENTALNA

dr hab. Rafał Kasztelanic

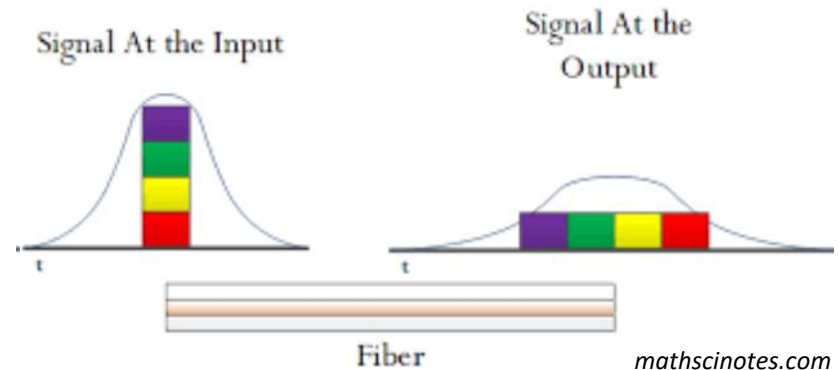
Wykład 2

Światło a materia - dyspersja

- szybkość propagacji światła w materii zależy od częstotliwości padającej fali
- **współczynnik załamania zależy od długości fali światła $n(\lambda)$**
- Jest to **dyspersja chromatyczna**, jest ona m.in. odpowiedzialna za powstawanie tęczy, czy rozmycie impulsów w światłowodach

[en.wikipedia.org/wiki/Dispersion_\(optics\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Dispersion_(optics))

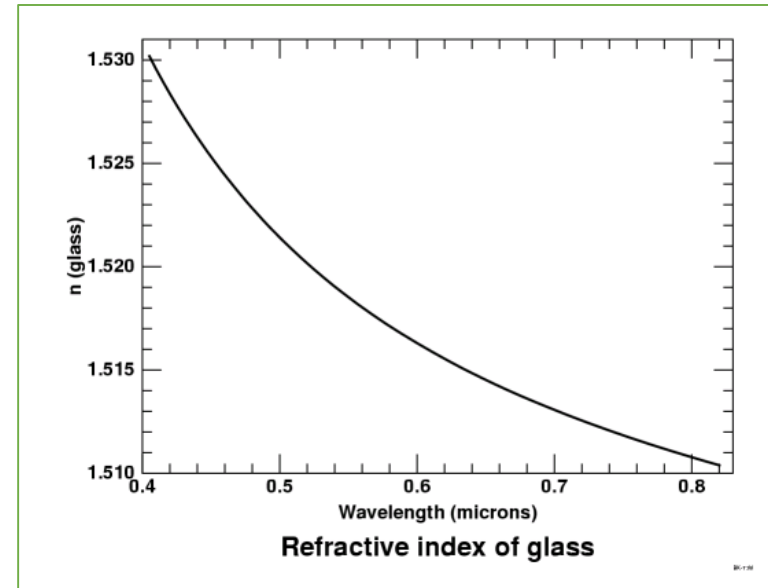
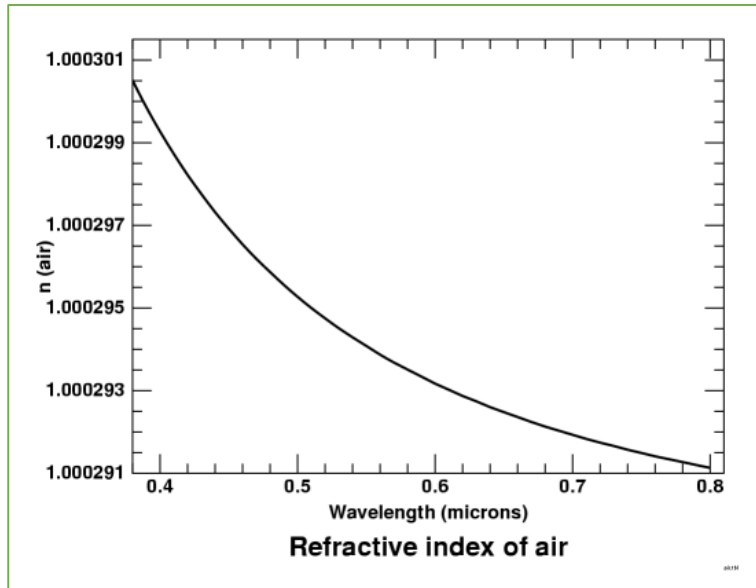
$$n(\lambda) = A + \frac{B}{\lambda^2} + \frac{C}{\lambda^4} \quad (\text{Cauchy})$$

$$n(\lambda) = n_0 + \frac{A}{(\lambda - \lambda_0)^{1,2}} \quad (\text{Hartmann})$$

$$n^2(\lambda) - 1 = \frac{B_1 \lambda^2}{\lambda^2 - C_1} + \frac{B_2 \lambda^2}{\lambda^2 - C_2} + \frac{B_3 \lambda^2}{\lambda^2 - C_3} \quad (\text{Sellmeier})$$

Światło a materia - dyspersja

Dyspersja powietrza vs. szkła

- Dyspersja chromatyczna jest powszechna
- Dla fal widzialnych przebiega w podobny sposób dla wielu materiałów (współczynnik załamania światła w materiale zmniejsza się wraz ze wzrostem długości fali padającego światła)

Światło a materia - dyspersja

- współczynnik dyspersji

$$\Delta n = n_F - n_C$$

- liczba Abbego (dyspersja względna)

$$v = \frac{n_d - 1}{n_F - n_C}$$

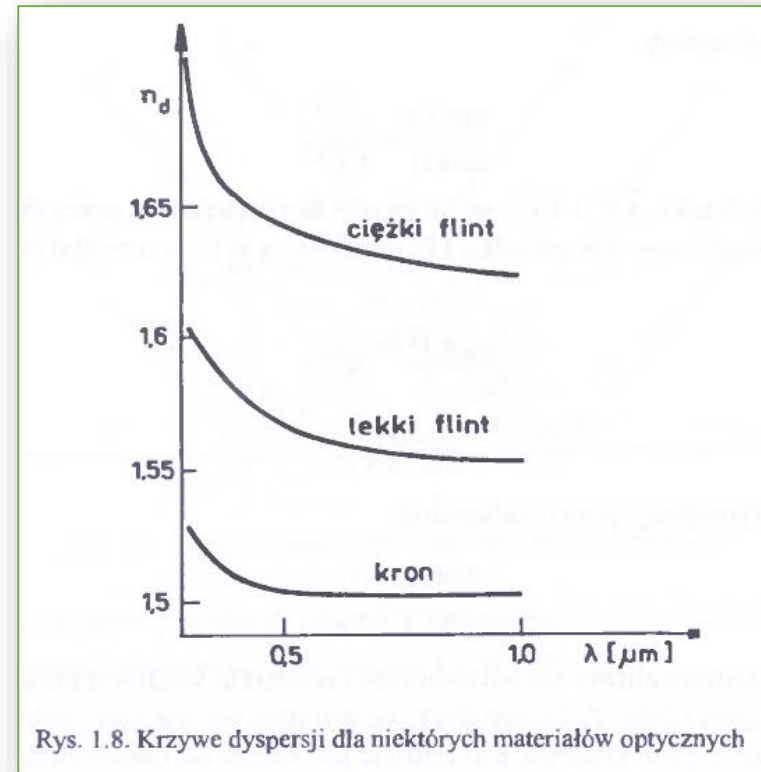
- dyspersja cząstkowa

$$P_\lambda = \frac{n_F - n_\lambda}{n_F - n_C}$$

$$\lambda_F = 486,1 \text{ nm}$$

$$\lambda_C = 656,3 \text{ nm}$$

$$\lambda_d = 589,3 \text{ nm}$$

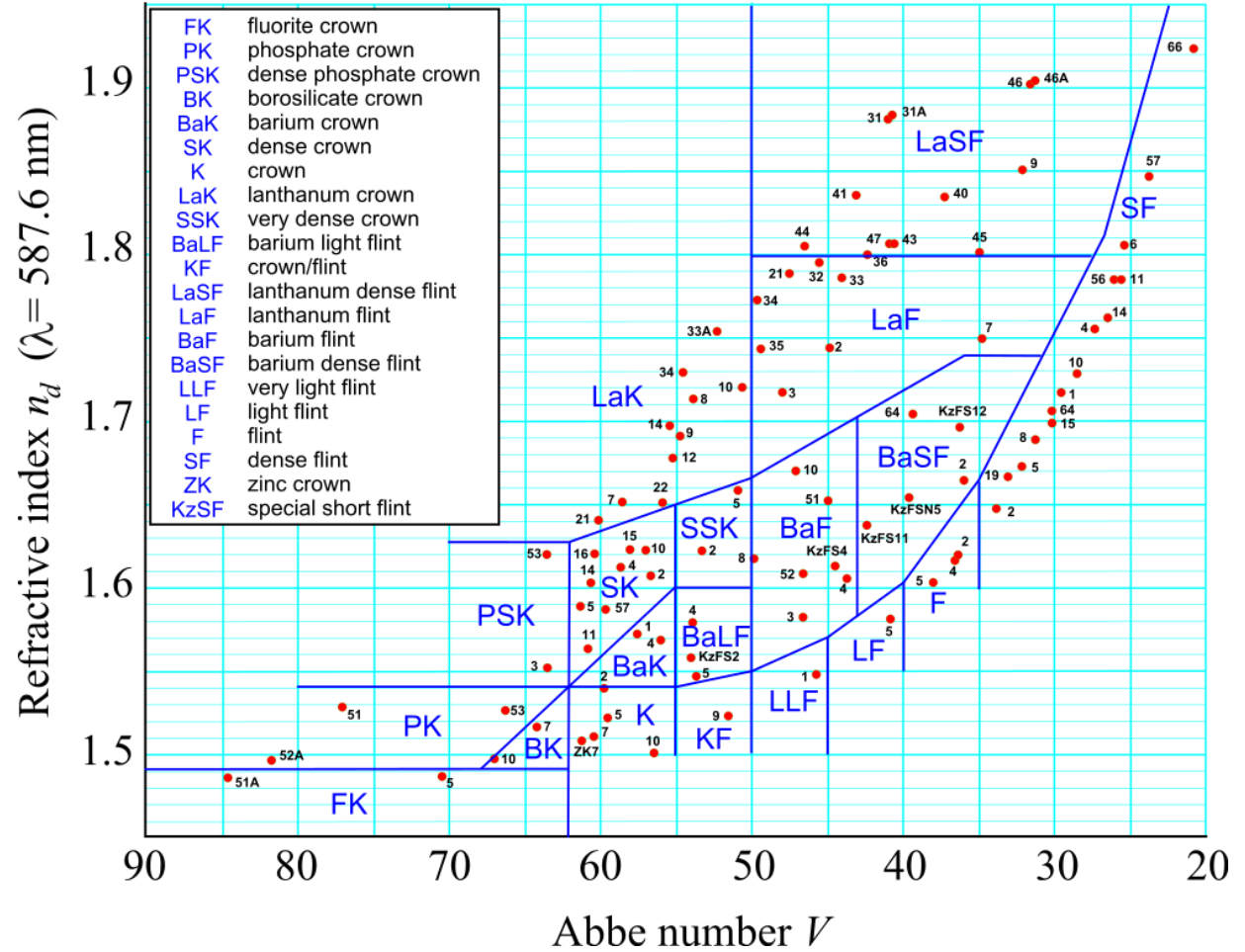

Rys. 1.8. Krzywe dyspersji dla niektórych materiałów optycznych

Światło a materia - dyspersja

Liczba Abbego - im jest większa, tym dyspersja materiału jest mniejsza

$$V = \frac{n_d - 1}{n_F - n_C}$$

Światło a materia - dyspersja

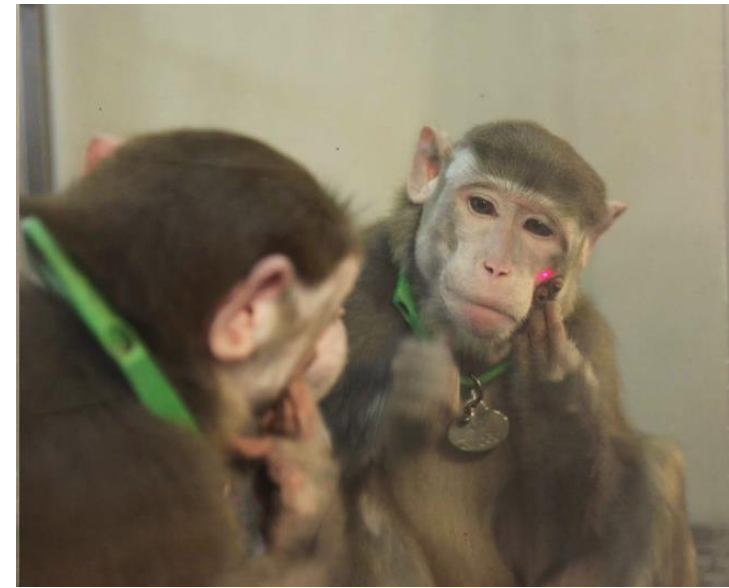
Skąd się wzięły λ_F , λ_C , λ_d itp.?

- Dostępne w dawnych latach lampy gazowe emitowały światło o liniach widmowych zależnych od cech gazu.

λ [nm]	Symbol linii	Źródło światła	Zakres widmowy
365.01	i	Hg	UV
404.66	h	Hg	violet
435.84	g	Hg	blue
479.99	F'	Cd	blue
486.13	F	H	blue
546.07	e	Hg	green
587.56	d	He	yellow
589.3	D	Na	yellow
643.85	C'	Cd	red
656.27	C	H	red
706.52	r	He	red
768.2	A'	K	red
852.11	s	Cs	IR
1013.98	t	Hg	IR

Światło a materia - metale

- przewodnik prądu
- współczynnik załamania zespolony
- częstość plazmowa
- odbijanie, pochłanianie
  - dla częstości większych od częstości plazmowej materiał jest przezroczysty
  - dla częstości mniejszych wykazuje duży współczynnik odbicia
  - dla jeszcze mniejszych częstości współczynnik odbicia maleje, ale transmisja nie rośnie, gdyż rośnie absorpcja.
  - występowanie kolejno obszarów o dużej transmisji, odbiciu i absorpcji, jest charakterystyczne dla materiałów przewodzących takich jak metale czy półprzewodniki

kopalniawiedzy.pl

Światło a materia – rozpraszanie

- zjawisko oddziaływania światła z materią, w wyniku którego następuje zmiana kierunku rozchodzenia się światła, inne (zjawisko) niż odbicie i załamanie światła
- rozpraszanie światła może być sprężyste - bez zmiany energii/częstotliwości
- lub niesprężyste - ze zmianą energii/częstotliwości
- wielkość rozproszenia zależy od długości fali elektromagnetycznej, od wielkości cząsteczek atmosfery oraz od długości drogi oddziaływania fali z atmosferą

Przyczyny

- niejednorodnościami układu, w którym zachodzi propagacja fal (cząsteczki substancji, pyły, aerozole, zmiany gęstości itp.).
- nierówność powierzchni

Światło a materia - rozpraszanie

Wyróżniamy trzy rodzaje rozproszenia:

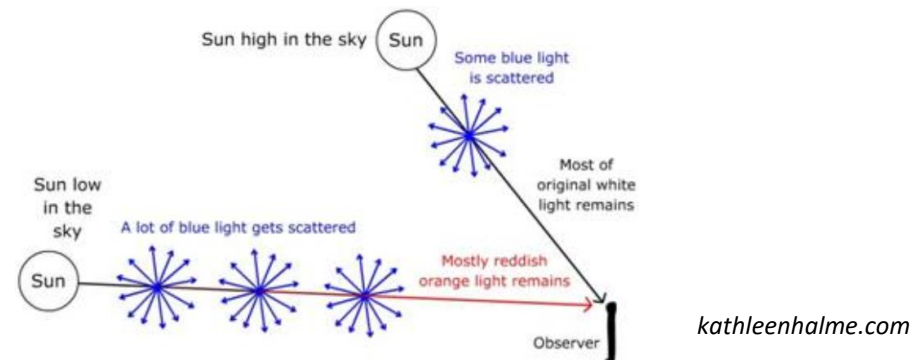
- **rozpraszanie Rayleigha**

Zachodzi gdy wielkość cząsteczek, na których zachodzi rozproszenie jest dużo mniejsza niż długość fali elektromagnetycznej

Zachodzi we wszystkich kierunkach, bez zmiany długości fali

Wynikiem tego rozpraszania jest niebieski kolor nieba i pochłanianie UV przez ozon

$$I \sim \frac{1}{\lambda^4}$$

- **rozpraszanie Mie**

Zachodzi gdy wielkość cząsteczek, na których zachodzi rozproszenie jest porównywalna z długością fali elektromagnetycznej

Najsilniejsze jest w kierunku zgodnym z falą padającą

Nie zależy od długości fali

Rozproszenie przede wszystkim na pyłkach, dymie, zanieczyszczeniach i parze wodnej

- **rozpraszanie nieselekcyjne**

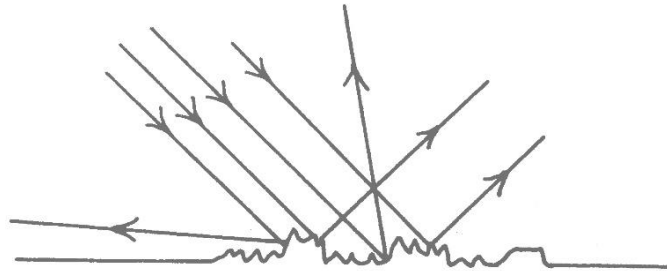
Zachodzi gdy wielkość cząsteczek, na których zachodzi rozproszenie jest dużo większa od długości fali elektromagnetycznej.

Rozproszenie przede wszystkim na kropłach wody i dużych cząsteczkach zanieczyszczeń

Rozproszenie nie selektywne jest przyczyną tego, że chmury i mgła są białe.

Ponieważ wszystkie długości światła widzialnego rozpraszane są w podobny sposób

rozpraszanie na szorstkiej powierzchni

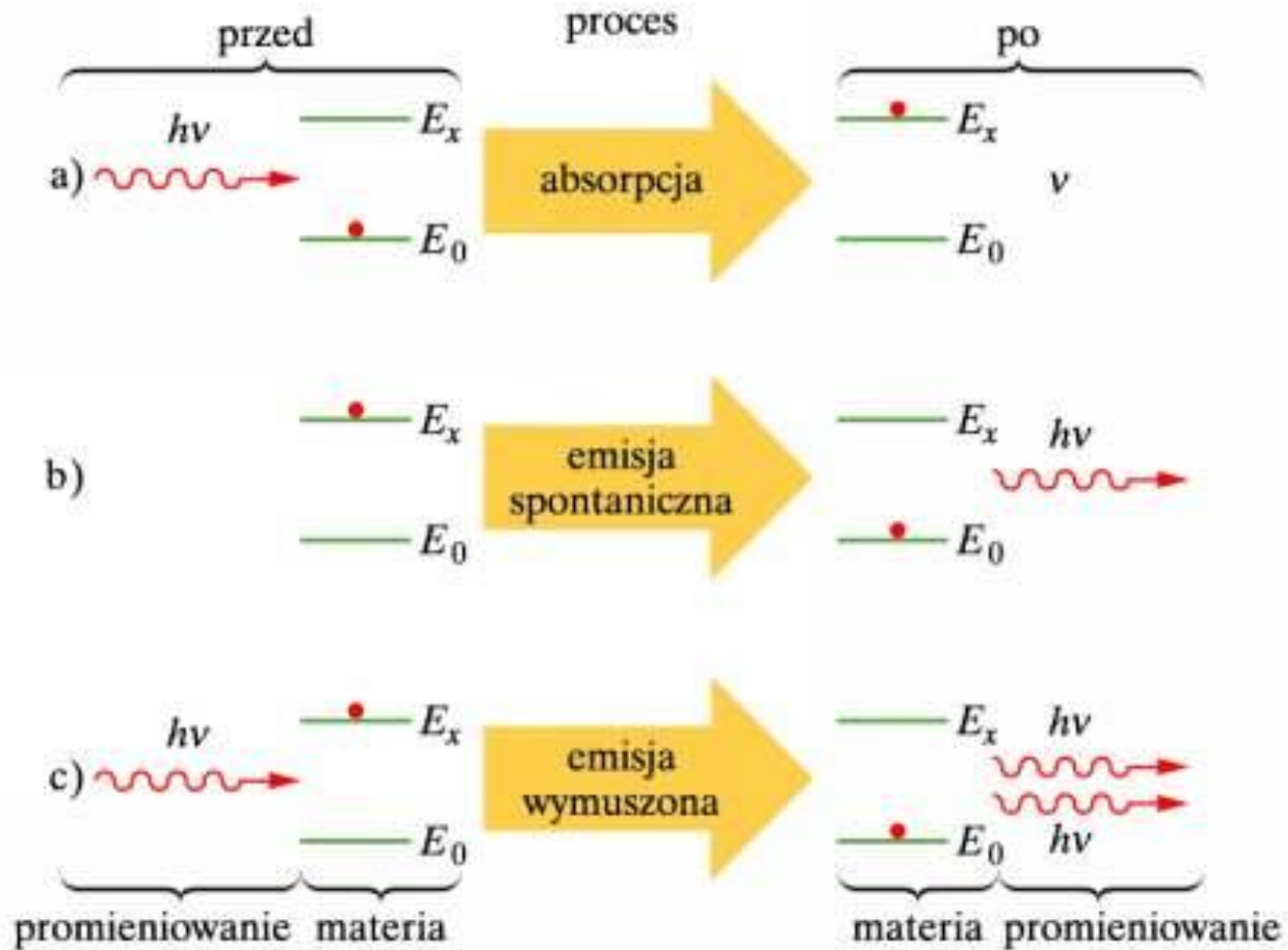
Absorpcja (pochłanianie) fali elektromagnetycznej w ośrodku

Cząsteczki gazów, zanieczyszczeń i wody w atmosferze wpływają na energię fali elektromagnetycznej. Jeżeli zachodzi osłabienie mocy promieniowania przy zachowaniu kierunku rozchodzenia fali mówimy o absorpcji.

Mechanizm: foton o energii $E = hv$ może oddziaływać z elektronem walencyjnym w atomie lub molekułe wewnątrz ośrodka materialnego.

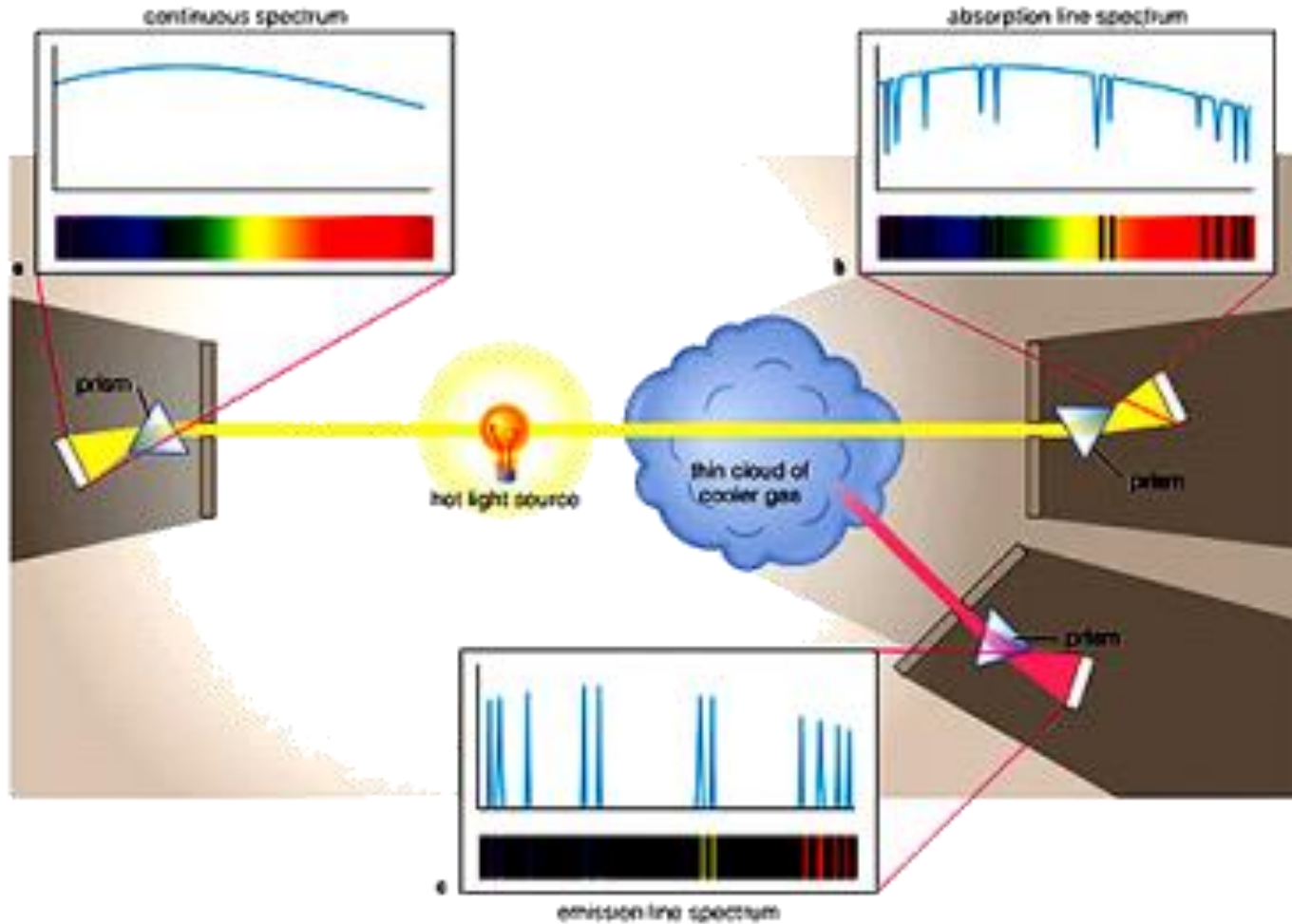
- Jeżeli energia fotonu jest równa różnicy energii pomiędzy dowolnym stanem wzbudzonym elektronu a stanem podstawowym, wówczas foton zostanie pochłonięty.
- Gdy energia fotonu „nie pasuje” do żadnej różnicy energii stanów, wówczas foton albo przechodzi przez ośrodek materialny bez przeszkód albo jest rozpraszany.
- W wyniku absorpcji fotonu atom lub molekula przechodzi w stan wzbudzony o wyższej energii.
- Wzbudzone atomy lub molekuly wracają do stanu podstawowego emitując jednocześnie foton o takiej samej lub mniejszej energii.

Światło a materia - pochłanianie

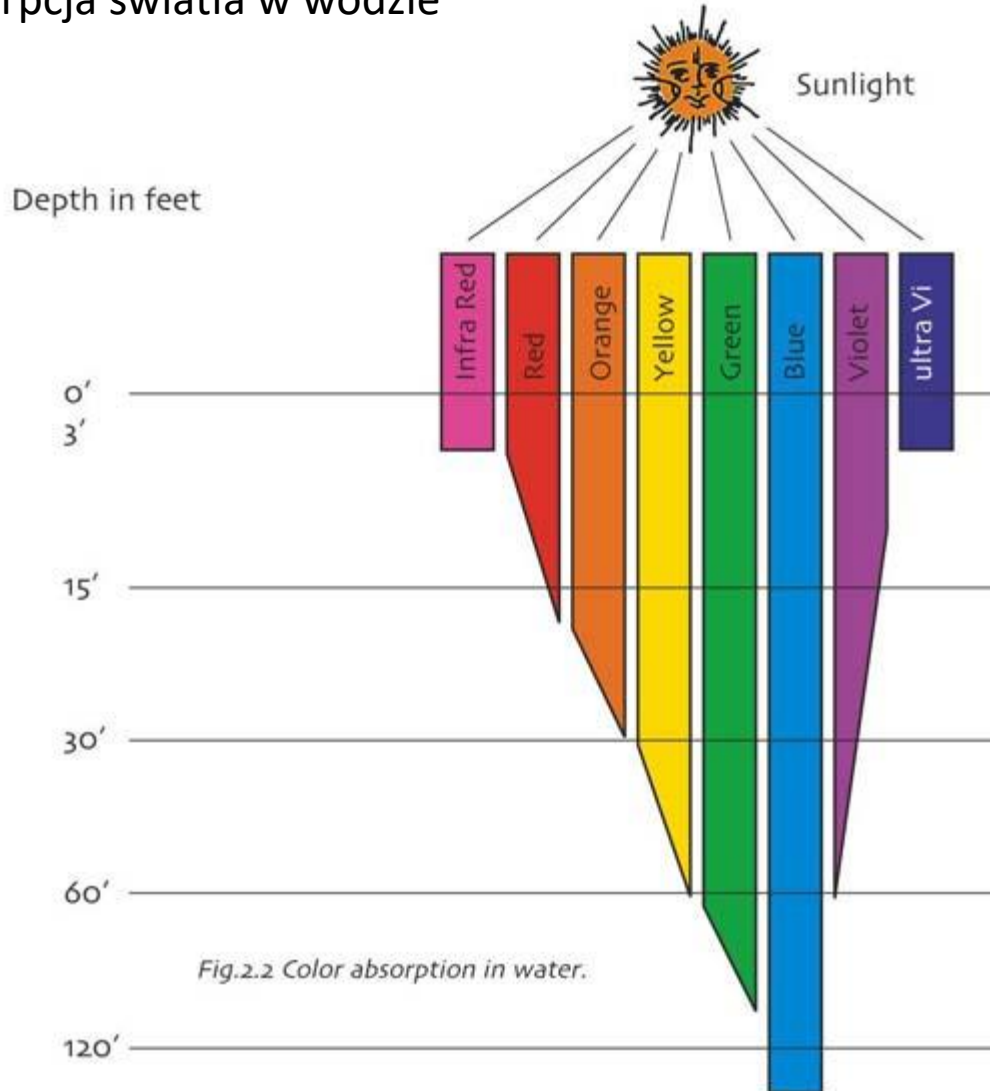
Światło a materia - pochłanianie

Przykład: widmo emisyjne & widmo absorpcyjne

Światło a materia - pochłanianie

Przykład: absorpcja światła w wodzie

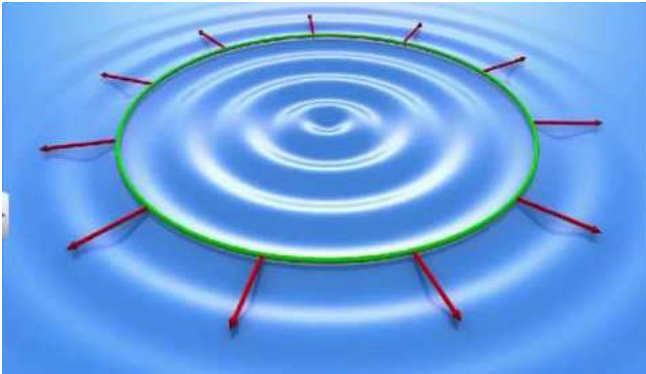

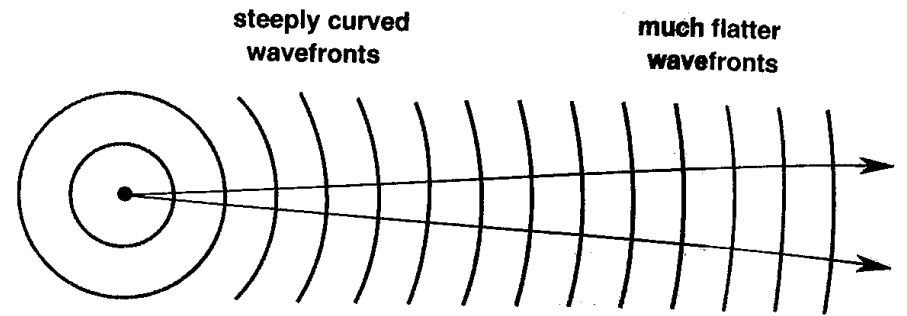

Zasada Huygensa

- Każdy punkt ośrodka, do którego dotarło czoło fali można uważać za źródło nowej fali kulistej.

CBSE Class 12 Physics, Wave Optics – 1

www.slideshare.net

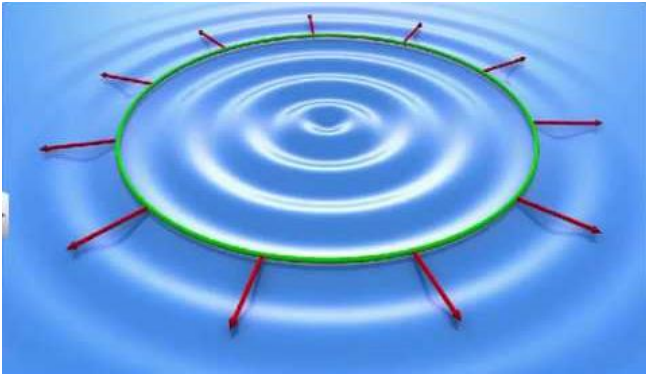

Propagacja światła

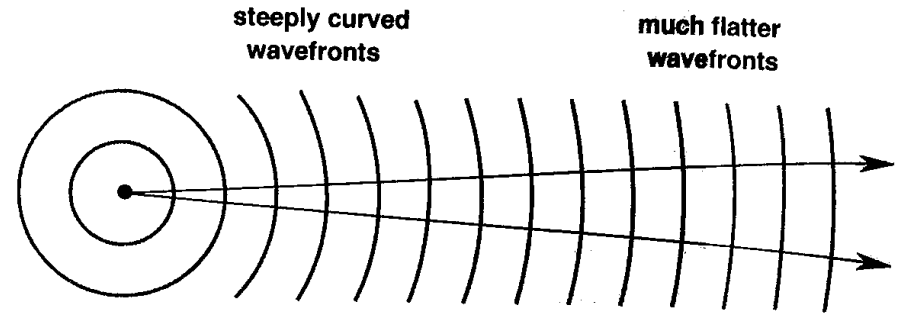

Zasada Huygensa

- Każdy punkt ośrodka, do którego dotarło czoło fali można uważać za źródło nowej fali kulistej.

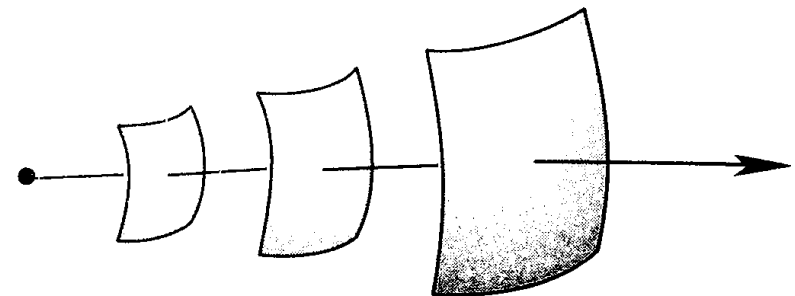
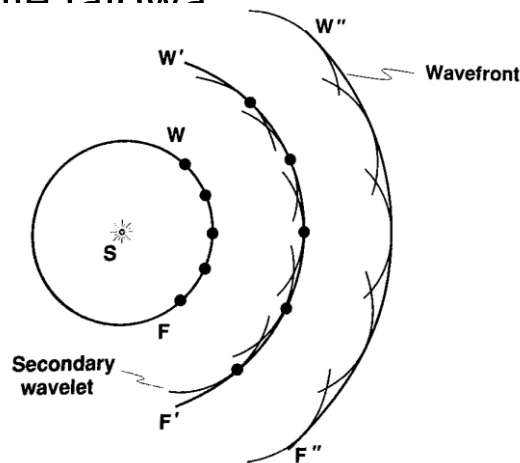

CBSE Class 12 Physics, Wave Optics – 1

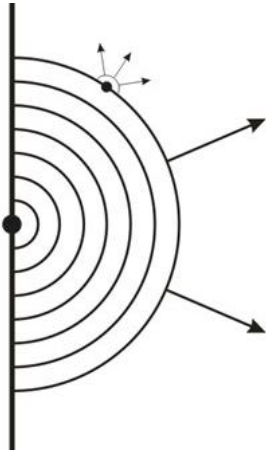

www.slideshare.net

- Fale te (fale cząstkowe) interferują ze sobą, tworząc wypadkową powierzchnie falowa

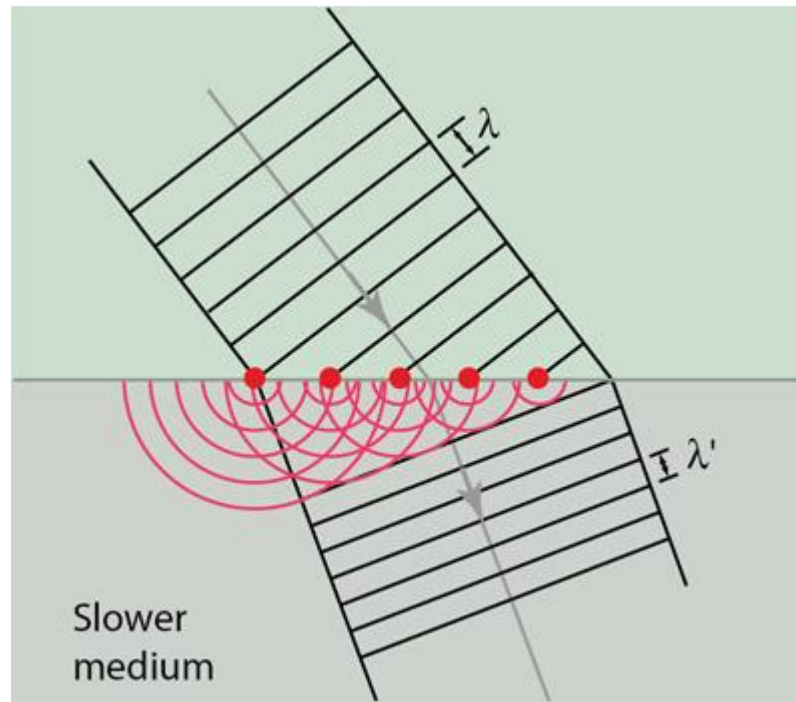
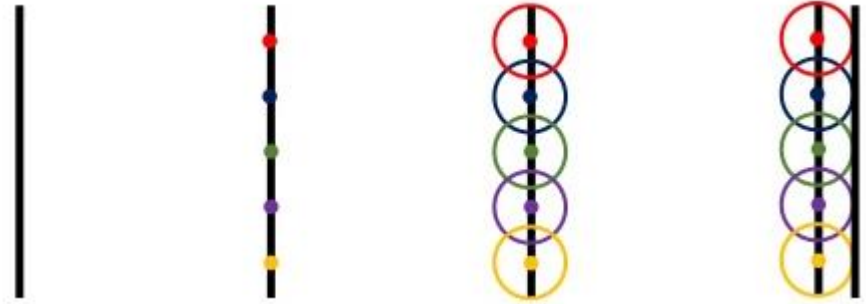
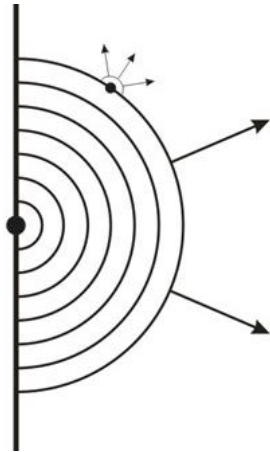

Zasada Huygensa

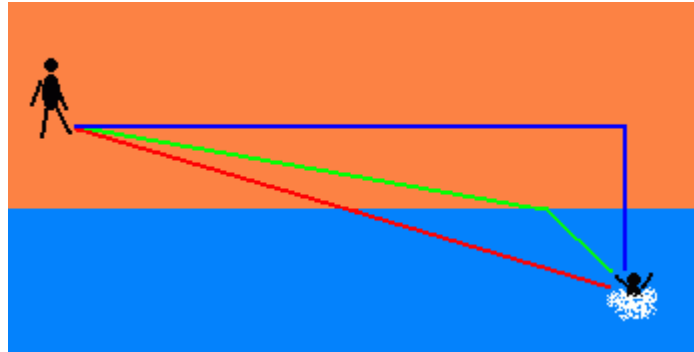
Propagacja światła

Zasada Huygensa

Zasada Fermata

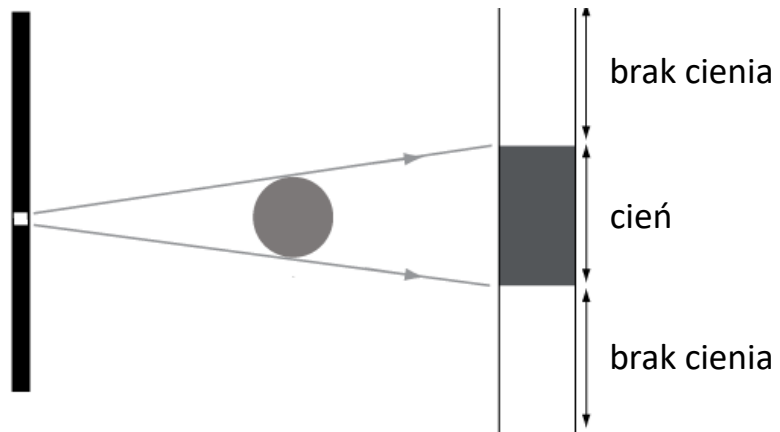

www.quora.com

Promień świetlny poruszając się między dwoma punktami przebywa najkrótszą możliwie drogę optyczną, czyli taką, na której przebycie potrzebuje minimalnego czasu.

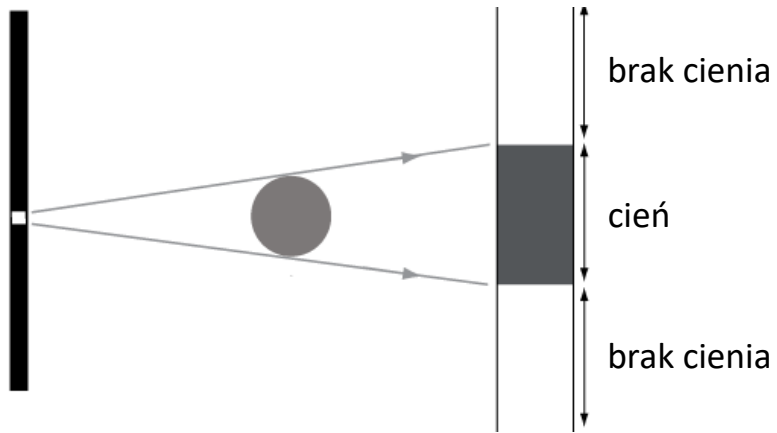
Powstawanie cienia

punktowe źródło światła

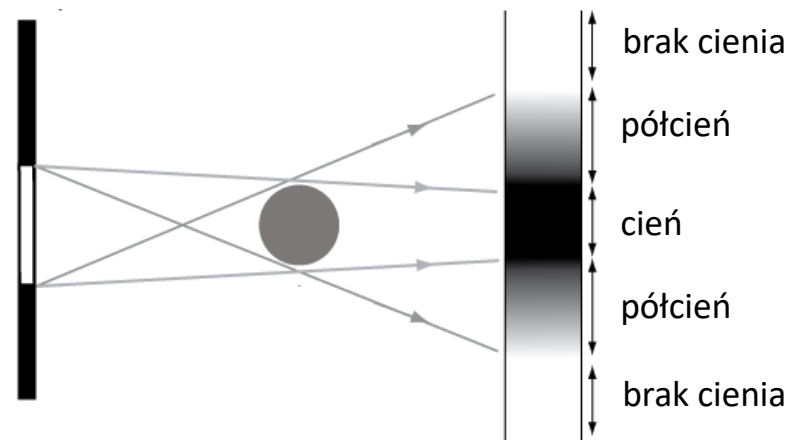

Powstawanie cienia

punktowe źródło światła

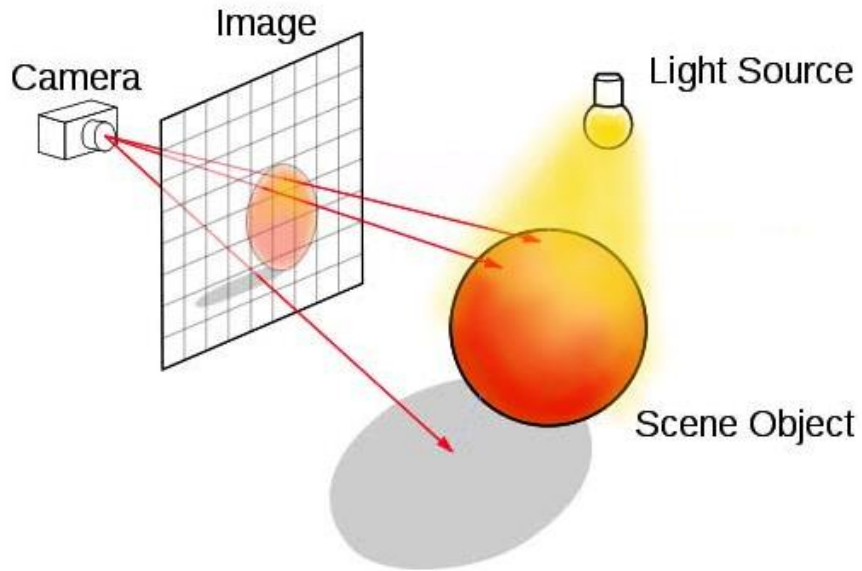

rozciągnięte źródło światła

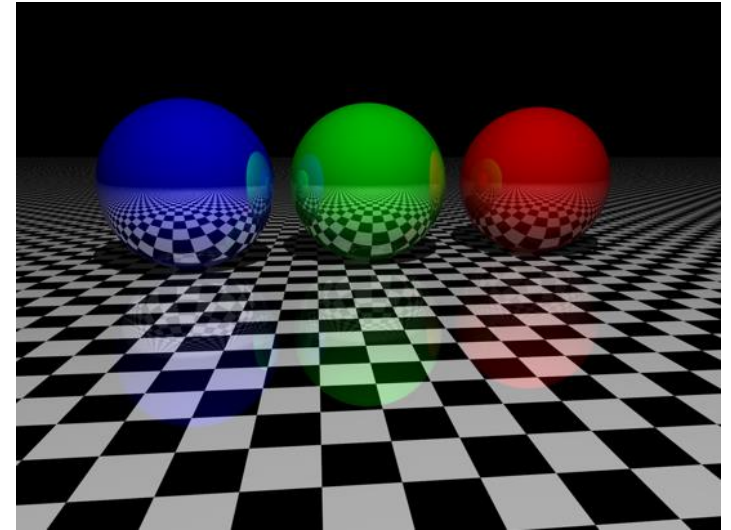

Propagacja światła

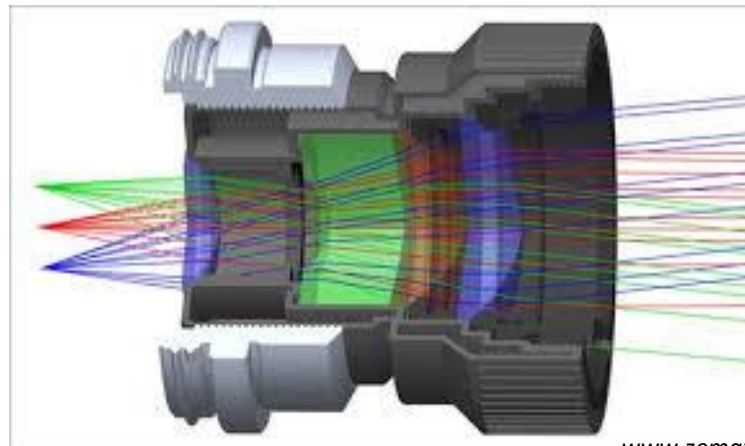
Optyka promieni – ray tracing

sites.google.com/site/tiffanycinglis/fun-stuff/cs-girls-ray-tracing-workshop

pl.wikipedia.org

www.zemax.com

Optyka promieni

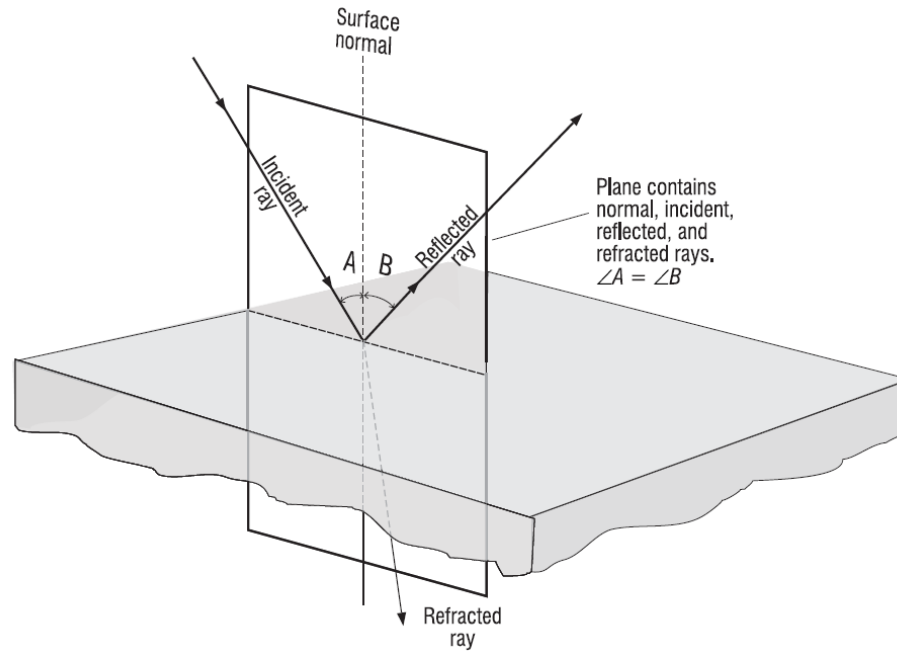
- Promień — linia wskazująca kierunek rozchodzenia się energii promieniowania, prostopadła do *powierzchni falowej*
- Wiele zjawisk optycznych nie wymaga analizy światła jako fali elektromagnetycznej i do ich opisu wystarcza operowanie pojęciem promienia świetlnego, który jest odbijany lub załamany na różnych powierzchniach
- W optyce geometrycznej zwykle zaniedbujemy zjawiska pochłaniania fali
- Zakładamy, że *długość fali e-m jest bardzo mała w porównaniu z rozmiarami elementów* tworzących analizowany układ optyczny
- *Wiązka światła* jest obiektem rzeczywistym. Analiza propagacji wiązki polega na analizie biegu promieni ją tworzących
- *Pęk promieni* — wiązka promieni wychodząca (przechodząca) z jednego punktu
- Droga optyczna $L = n \cdot \text{droga geometryczna}$

$$L = \int n ds \quad \text{równanie eikonatu}$$

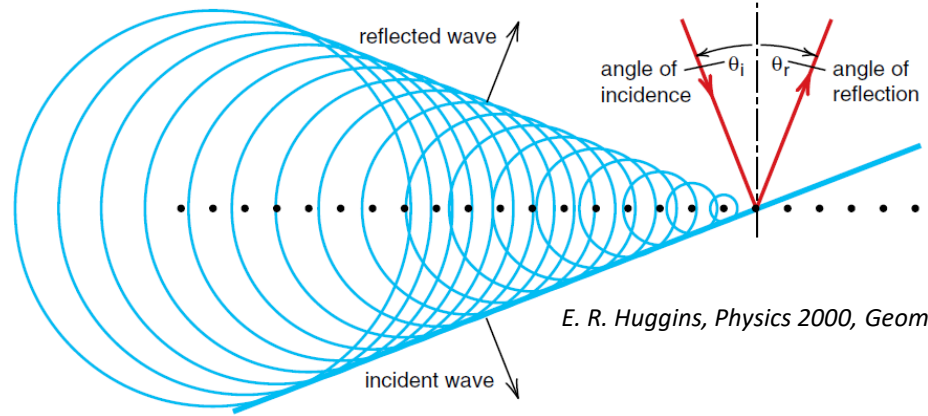
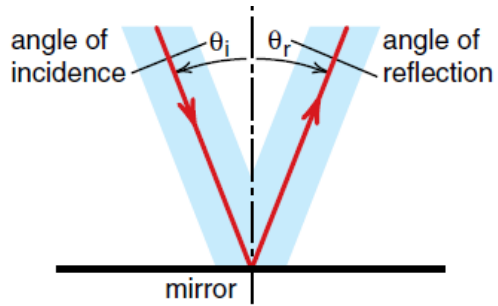
Załamanie i odbicie światła

Promień padający i promień odbity/załamany leżą w jednej płaszczyźnie

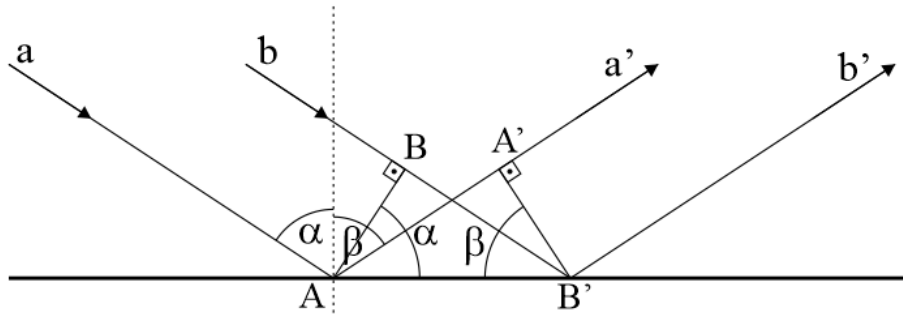
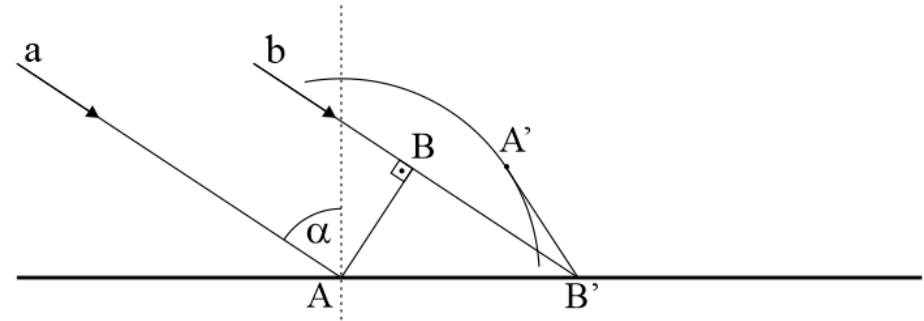
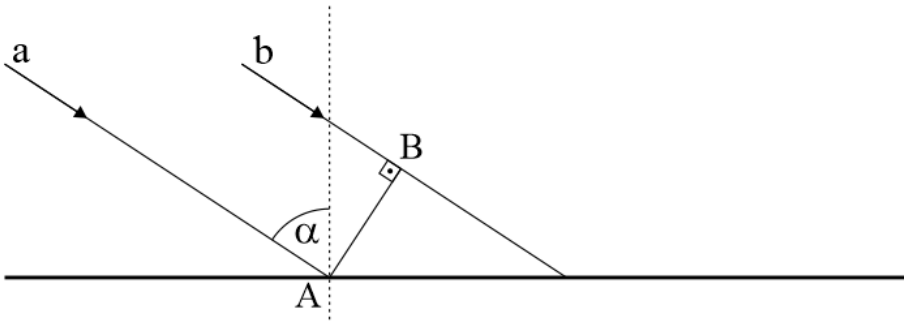

Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła – z zasady Huygensa

E. R. Huggins, Physics 2000, Geometrical Optics

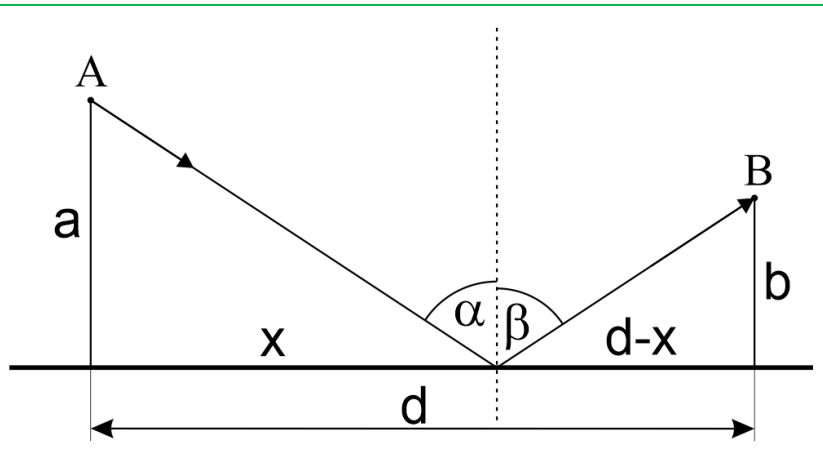

$$\alpha = \text{BAB}' = \text{AB}'\text{A}' = \beta$$

Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła – z zasady Fermata

Spośród wielu możliwych dróg, światło biegnie po takiej, aby czas poruszania się po niej był ekstremalny (zwykle najkrótszy)

$$\delta L = \delta \int_A^B n ds = 0$$

$$L = n \left(\sqrt{a^2 + x^2} + \sqrt{b^2 + (d-x)^2} \right)$$

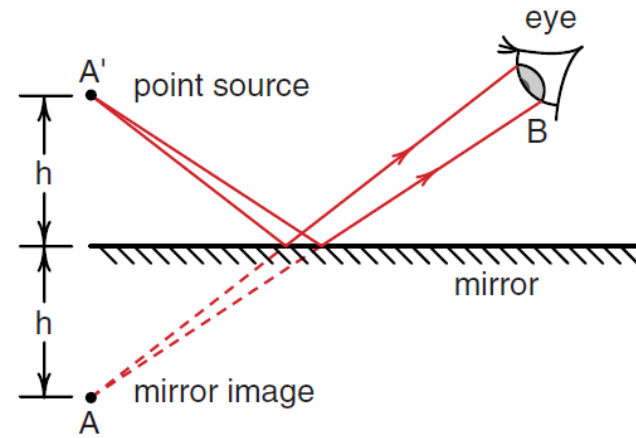
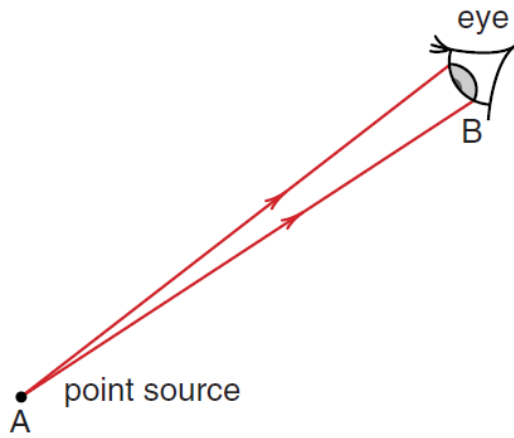
$$\frac{dL}{dx} = n \left[\frac{1}{2\sqrt{a^2 + x^2}} 2x + \frac{1}{2\sqrt{b^2 + (d-x)^2}} 2(d-x)(-1) \right] = 0$$

$$\frac{x}{\sqrt{a^2 + x^2}} = \frac{d-x}{\sqrt{b^2 + (d-x)^2}}$$

$$\sin(\alpha) = \sin(\beta)$$

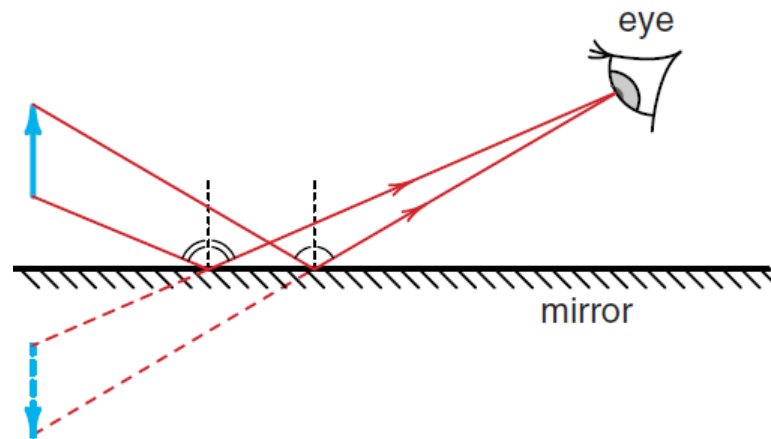
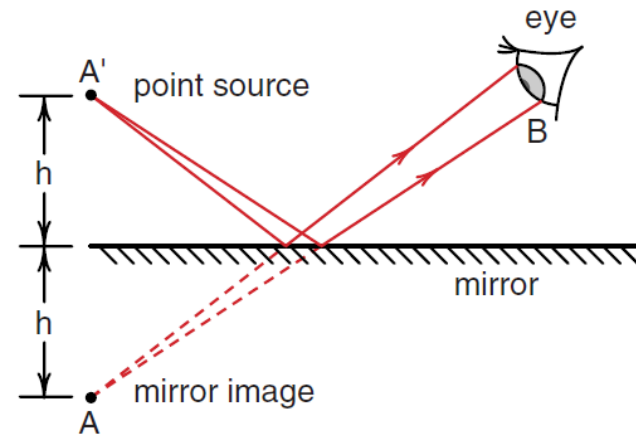
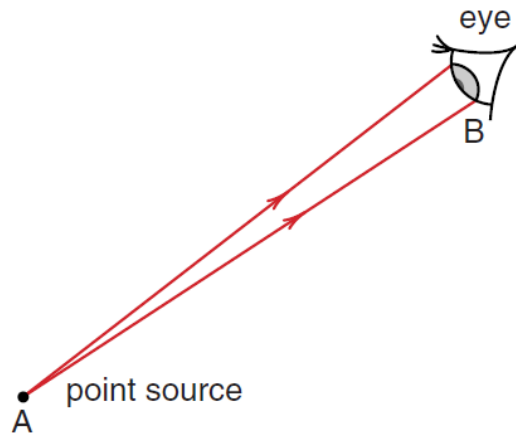
Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła

Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła

góra-dół

Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła

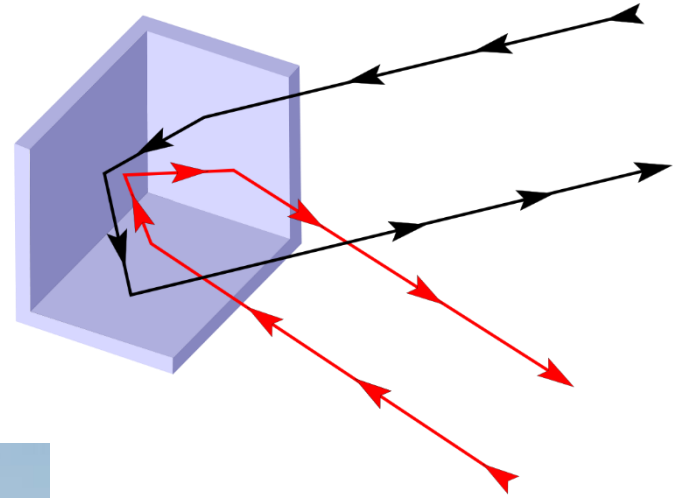
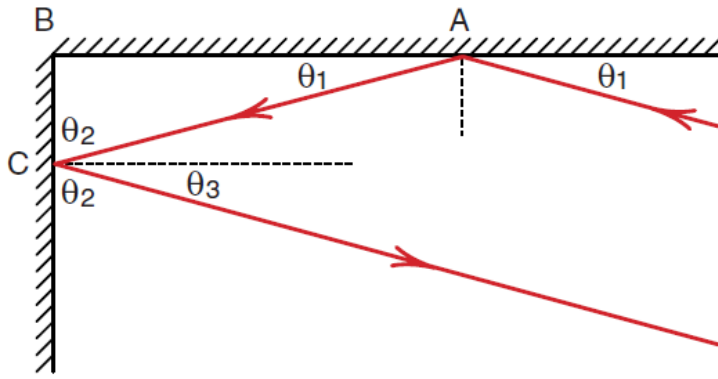
góra – dół

lewo – prawo

przód – tył

Załamanie i odbicie światła

Odbicie światła – corner reflector

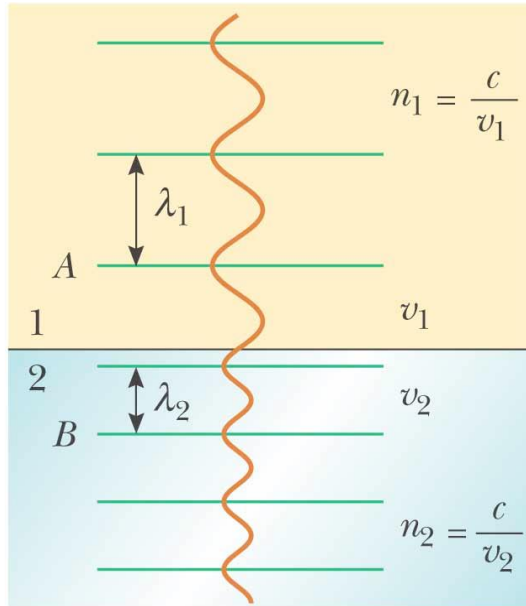

en.wikipedia.org/wiki/Corner_reflector

Załamanie i odbicie światła

Światło na granicy ośrodków

icecube.wisc.edu

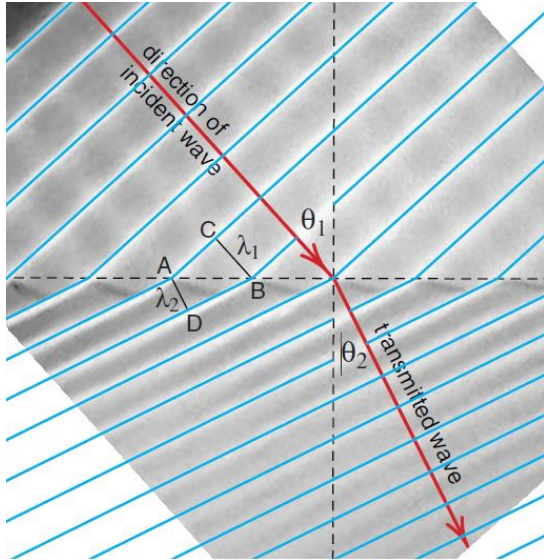
$$\frac{\lambda_1}{\lambda_2} = \frac{v_1}{v_2} = \frac{c/n_1}{c/n_2} = \frac{n_2}{n_1}$$

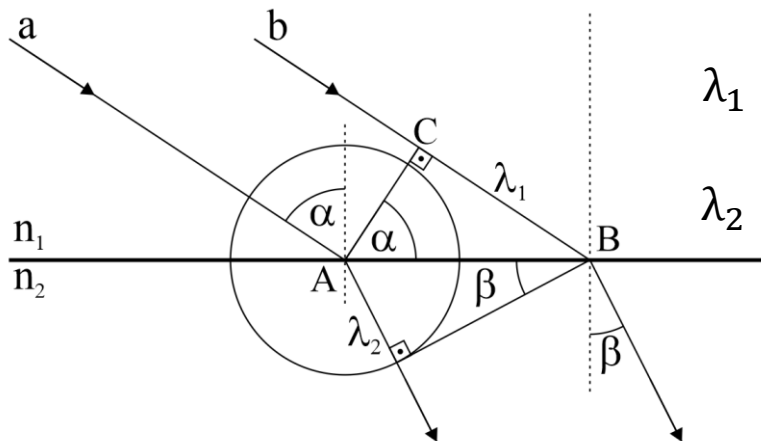
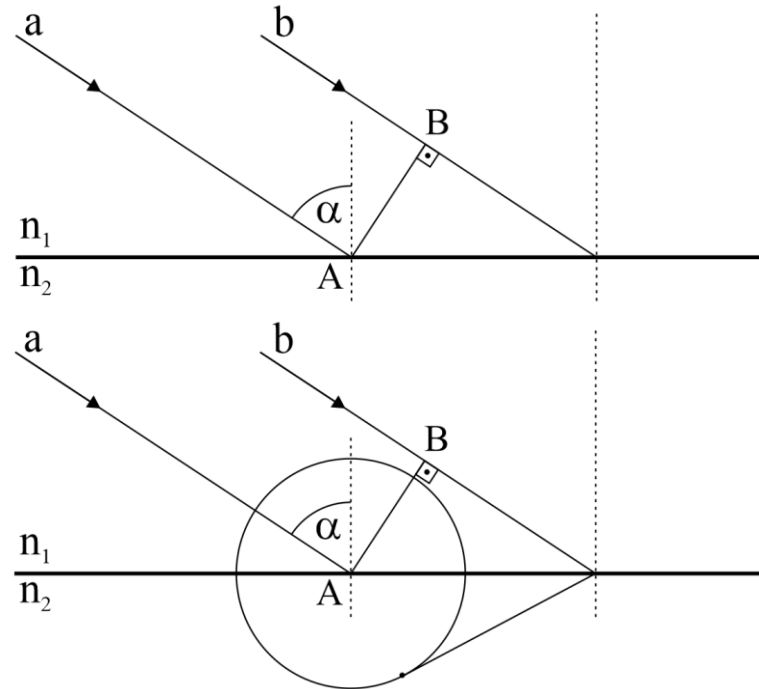
Załamania i odbicie światła

Załamania światła – z zasady Huygensa

E. R. Huggins, *Physics 2000, Geometrical Optics*

$$\lambda_1 = \overline{AB} \sin(\theta_1) = \frac{\lambda_0}{n_1}$$

$$\lambda_2 = \overline{AC} \sin(\theta_2) = \frac{\lambda_0}{n_2}$$

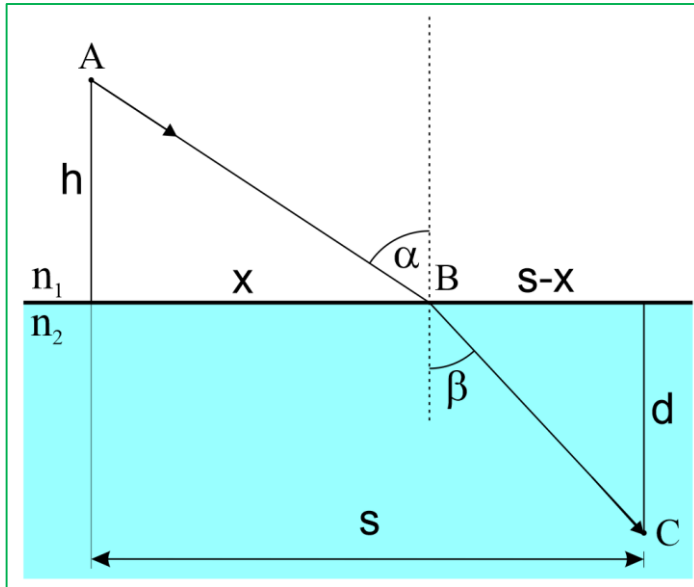
Prawo Snella

$$\frac{\sin(\theta_1)}{\sin(\theta_2)} = \frac{n_2}{n_1}$$

$$n_1 \sin(\theta_1) = n_2 \sin(\theta_2)$$

Załamanie i odbicie światła

Załamanie światła – z zasady Fermata

$$S = vt \rightarrow t = \frac{S}{v}$$

$$t = \frac{\sqrt{h^2 + x^2}}{v} + \frac{\sqrt{d^2 + (s-x)^2}}{v'}$$

$$t = \frac{n_1 \sqrt{h^2 + x^2} + n_2 \sqrt{d^2 + (s-x)^2}}{c}$$

$$\frac{dt}{dx} = 0$$

$$\frac{n_1 x}{\sqrt{h^2 + x^2}} - \frac{n_2 (s-x)}{\sqrt{d^2 + (s-x)^2}} = 0$$

$$\sin(\alpha) = \frac{x}{\sqrt{h^2 + x^2}}; \quad \sin(\beta) = \frac{(s-x)}{\sqrt{d^2 + (s-x)^2}}$$

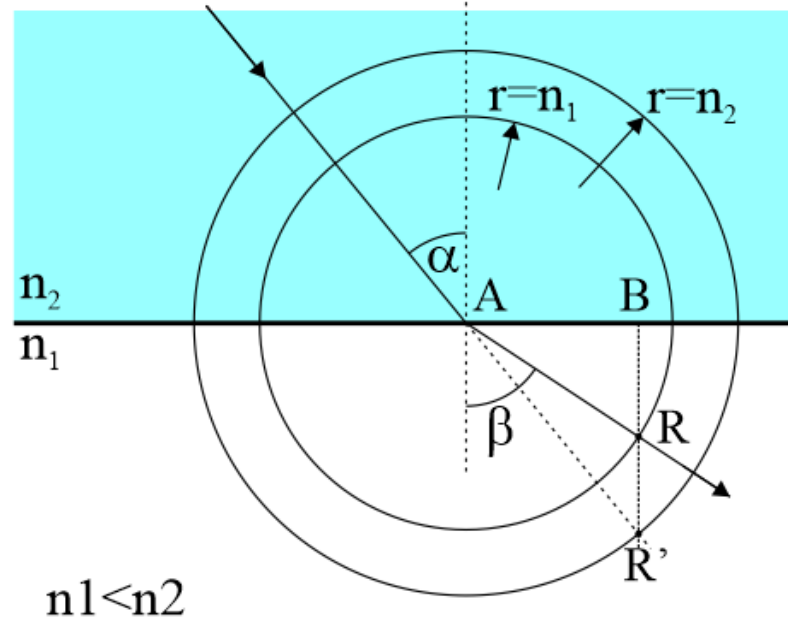
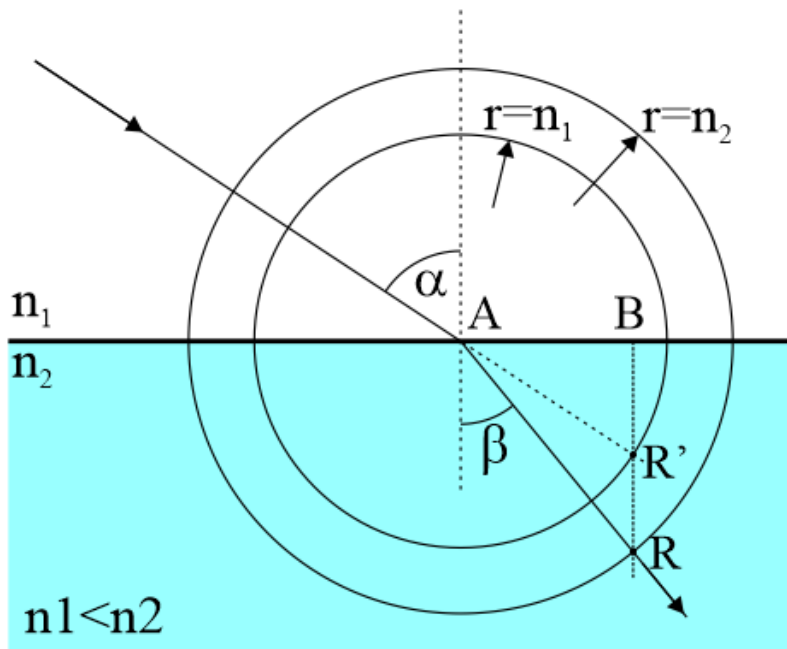
Prawo Snella

$$\frac{\sin(\alpha)}{\sin(\beta)} = \frac{n_2}{n_1}$$

$$n_1 \sin(\alpha) = n_2 \sin(\beta)$$

Załamanie i odbicie światła

Załamanie światła – metoda Younga

Prawo Snella

$$\frac{\sin(\alpha)}{\sin(\beta)} = \frac{AB/AR'}{AB/AR} = \frac{AR}{AR'} = \frac{n_2}{n_1}$$

Optyka geometryczna - aksjomaty

- Światło w ośrodku jednorodnym propaguje się po liniach prostych – promieniach
- Bezwzględny współczynnik załamania $n = \frac{c}{v}$, gdzie v – prędkość światła w danym ośrodku
- Gdy promień przechodzi z ośrodka o bezwzględnym współczynniku załamania n_1 do ośrodka o bezwzględnym współczynniku załamania n_2 to ulega załamaniu:
  - Promień padający i promień załamany leżą w jednej płaszczyźnie
  - Spełnione jest prawo Snella: $n_1 \sin(\alpha) = n_2 \sin(\beta)$
- Przy odbiciu obowiązuje prawo odbicia:
  - Promień padający i promień odbity leżą w jednej płaszczyźnie
  - Kąt odbicia równy jest kątowi padania: $\alpha = \beta$

Załamanie i odbicie światła

Optyka geometryczna - aksjomaty

- Światło w ośrodku jednorodnym propaguje się po liniach prostych – promieniach
- Bezwzględny współczynnik załamania $n = \frac{c}{v}$, gdzie v – prędkość światła w danym ośrodku
- Gdy promień przechodzi z ośrodka o bezwzględnym współczynniku załamania n_1 do ośrodka o bezwzględnym współczynniku załamania n_2 to ulega załamaniu:
  - Promień padający i promień załamany leżą w jednej płaszczyźnie
  - Spełnione jest prawo Snella: $n_1 \sin(\alpha) = n_2 \sin(\beta)$
- Przy odbiciu obowiązuje prawo odbicia:
  - Promień padający i promień odbity leżą w jednej płaszczyźnie
  - Kąt odbicia równy jest kątowi padania: $\alpha = \beta$

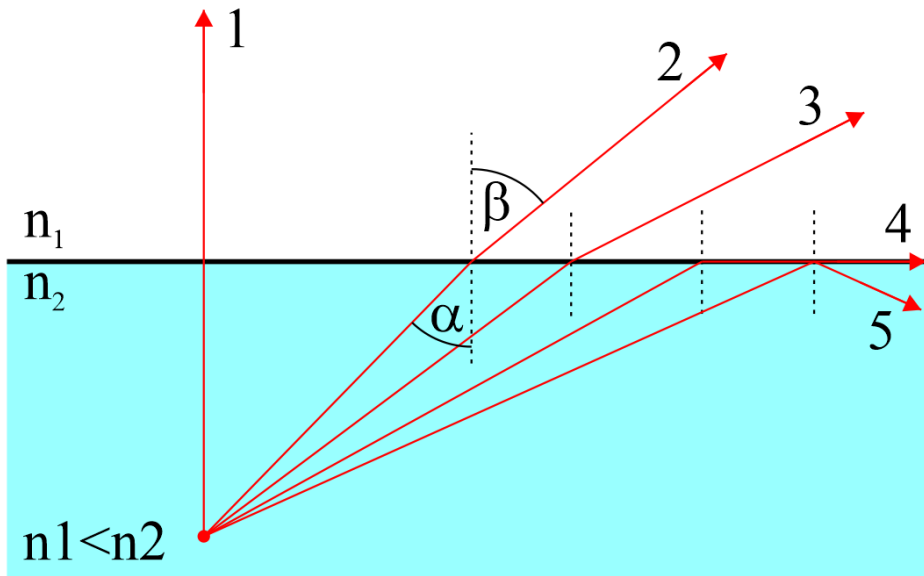
Optyka geometryczna – ograniczenia

- Brak zależności od długości fali – dyspersja
- Z promieniem nie jest związana moc światła – podział mocy na granicy ośrodków
- Nie wyjaśnia zjawisk dyfrakcji, interferencji, polaryzacji

Załamanie i odbicie światła

Całkowite wewnętrzne odbicie (TIR)

- Przy przechodzeniu światła z ośrodka o większym n' do ośrodka o mniejszym n , może nastąpić sytuacja, gdy kąt załamania jest równy lub większy niż 90° , co znaczy, że światło nie może przedostać się przez granicę ośrodków.
- Zjawisko to nazywa się **całkowitym wewnętrznym odbiciem** i jest powszechne w przyrodzie oraz szeroko wykorzystywane w technice.
- TIR (ang. *Total Internal Reflection*)

$$\frac{\sin(\alpha)}{\sin(\beta)} = \frac{n_1}{n_2}$$

$$\sin(\beta) = \frac{n_2}{n_1} \sin(\alpha) > 1$$

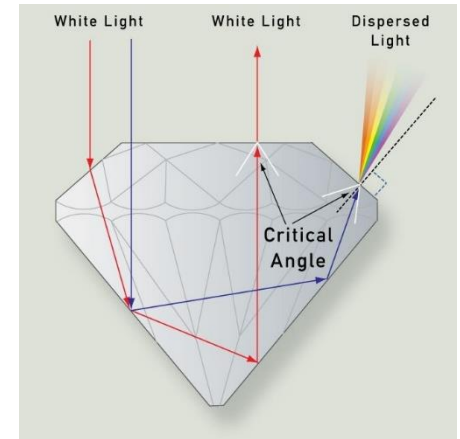
Promień 4 – kąt graniczny

Załamanie i odbicie światła

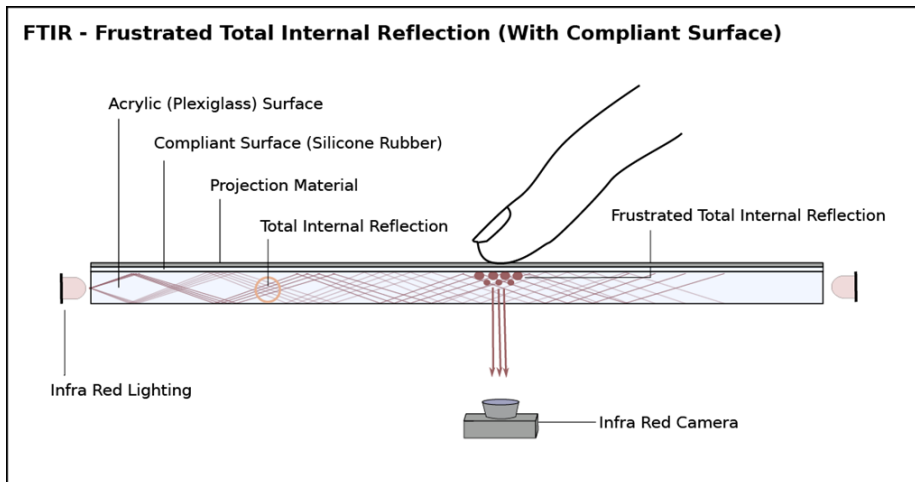
Całkowite wewnętrzne odbicie (TIR)

blogs.cisco.com

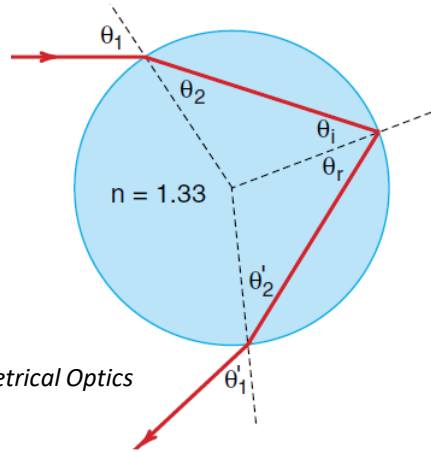
www.askitians.com

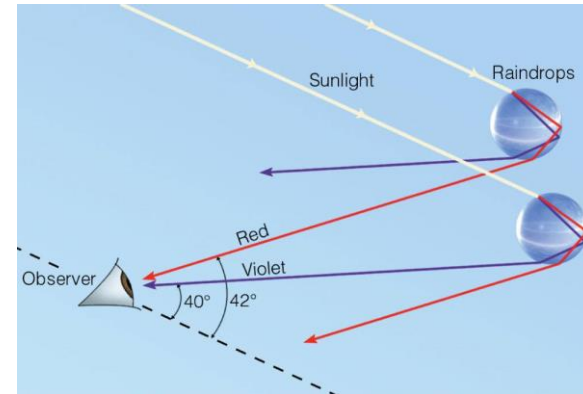
sethsandler.com

Załamanie i odbicie światła

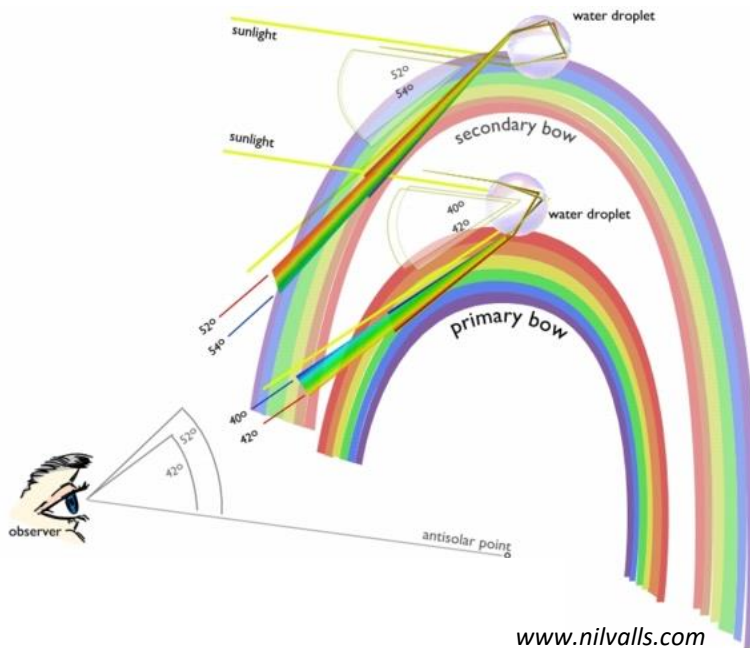
Całkowite wewnętrzne odbicie (TIR)

E. R. Huggins, Physics 2000, Geometrical Optics

esfsciencenew.wordpress.com

www.nilvalls.com

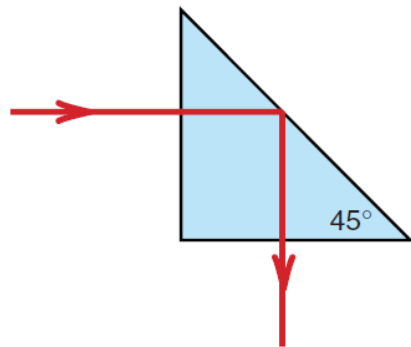

www.tapeciarnia.pl

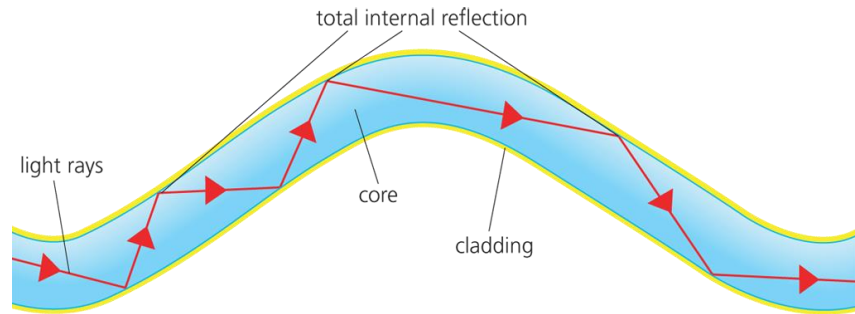

Załamanie i odbicie światła

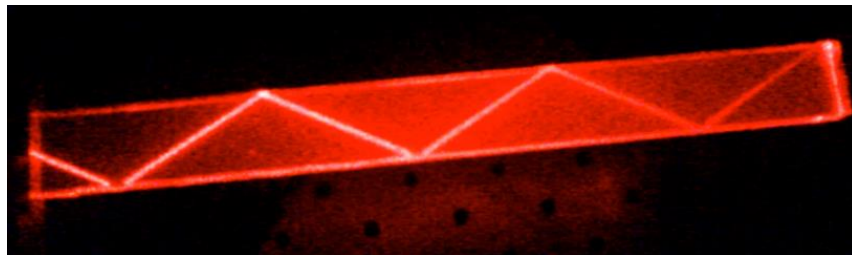
Całkowite wewnętrzne odbicie (TIR)

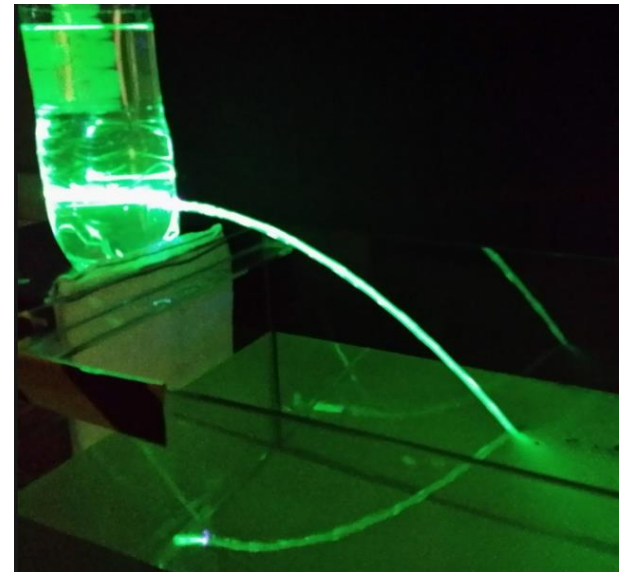
E. R. Huggins, Physics 2000, Geometrical Optics

connect.collins.co.uk

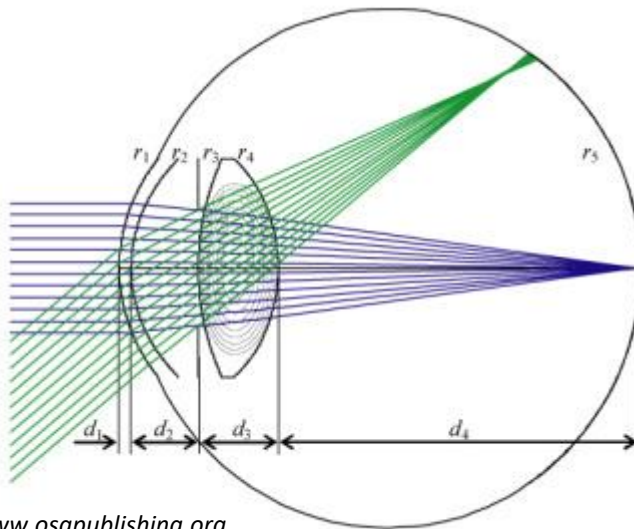
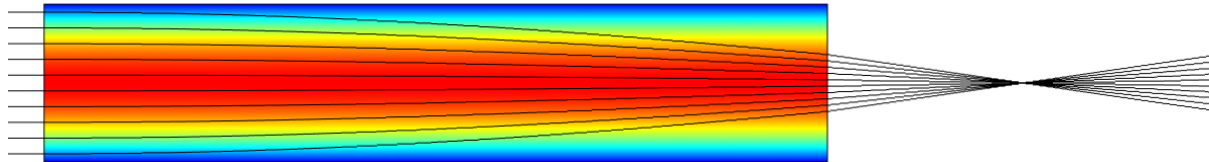
intl.siyavula.com

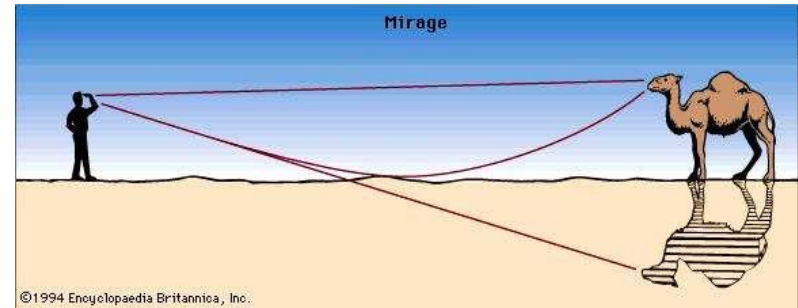
steemit.com

Propagacja światła w ośrodku niejednorodnym

GRIN – GRadient INdex optics

www.osapublishing.org

©1994 Encyclopaedia Britannica, Inc.

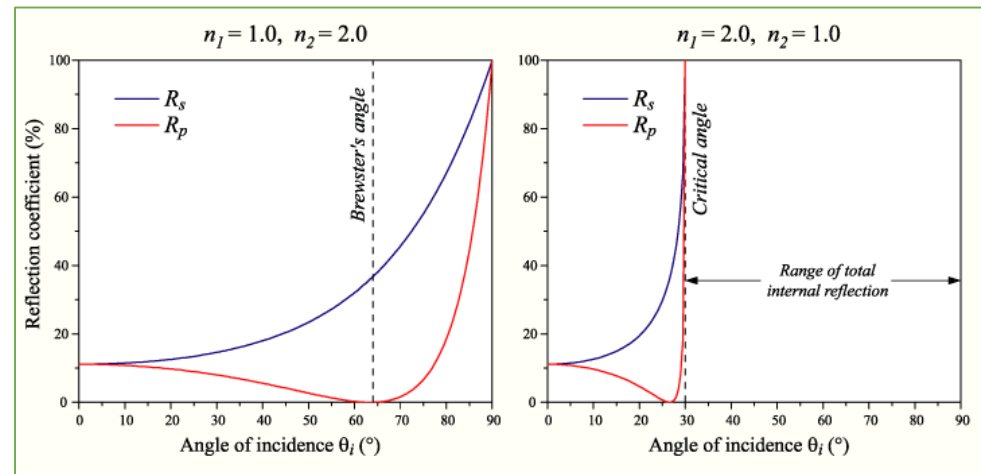
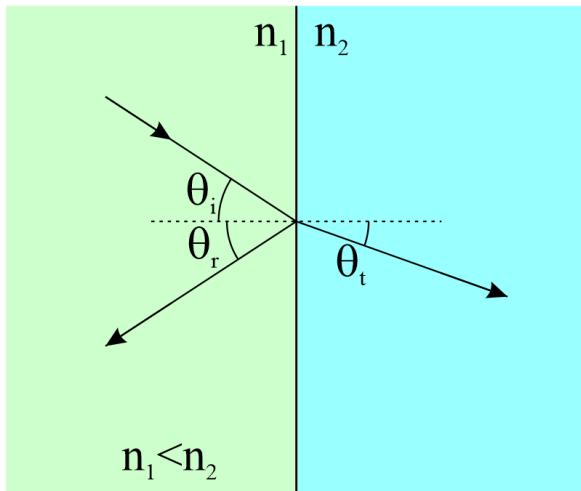

www.scienceabc.com

Odbicie światła na granicy ośrodków – wzory Fresnela

- Wzory Fresnela wskazują, jaka część energii padającej fali światła jest odbita na granicy ośrodków o różnym współczynniku załamania.
- Współczynniki odbicia R_s i R_p zależą od polaryzacji światła.

$$R_s = \left[\frac{\sin(\theta_t - \theta_i)}{\sin(\theta_t + \theta_i)} \right]^2 = \left(\frac{n_1 \cos \theta_i - n_2 \cos \theta_t}{n_1 \cos \theta_i + n_2 \cos \theta_t} \right)^2 = \left[\frac{n_1 \cos \theta_i - n_2 \sqrt{1 - \left(\frac{n_1}{n_2} \sin \theta_i\right)^2}}{n_1 \cos \theta_i + n_2 \sqrt{1 - \left(\frac{n_1}{n_2} \sin \theta_i\right)^2}} \right]^2$$

$$R_p = \left[\frac{\tan(\theta_t - \theta_i)}{\tan(\theta_t + \theta_i)} \right]^2 = \left(\frac{n_1 \cos \theta_t - n_2 \cos \theta_i}{n_1 \cos \theta_t + n_2 \cos \theta_i} \right)^2 = \left[\frac{n_1 \sqrt{1 - \left(\frac{n_1}{n_2} \sin \theta_i\right)^2} - n_2 \cos \theta_i}{n_1 \sqrt{1 - \left(\frac{n_1}{n_2} \sin \theta_i\right)^2} + n_2 \cos \theta_i} \right]^2$$

Odbicie światła na granicy ośrodków – wzory Fresnela dla małych kątów

- Łatwo zauważyć, że dla małych kątów różnica współczynnika odbicia dla różnych polaryzacji staje się mała, czyli obie polaryzacje są odbijane niemal jednakowo.
- Im większa różnica współczynników załamania, tym większe odbicie.

$$R = \left[\frac{(n_1 - n_2)}{(n_1 + n_2)} \right]^2$$

$$\left. \begin{array}{l} n_1 = 1.0 \\ n_2 = 1.5 \end{array} \right\} \rightarrow R = 0,04$$

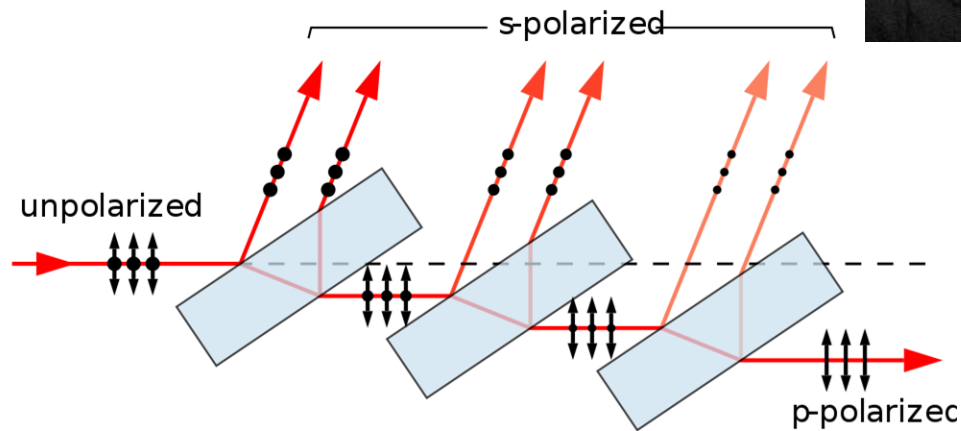
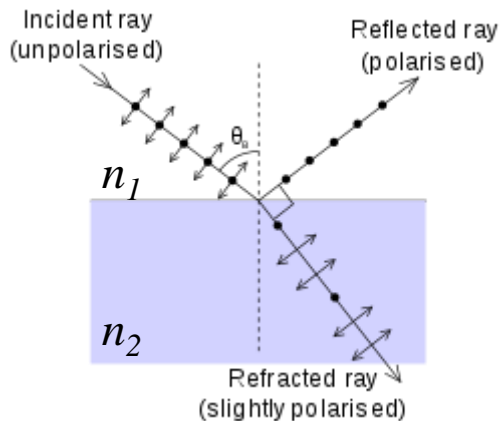
$$\left. \begin{array}{l} n_1 = 1.0 \\ n_2 = 1.9 \end{array} \right\} \rightarrow R = 0,096 \approx 10\%$$

Załamanie i odbicie światła

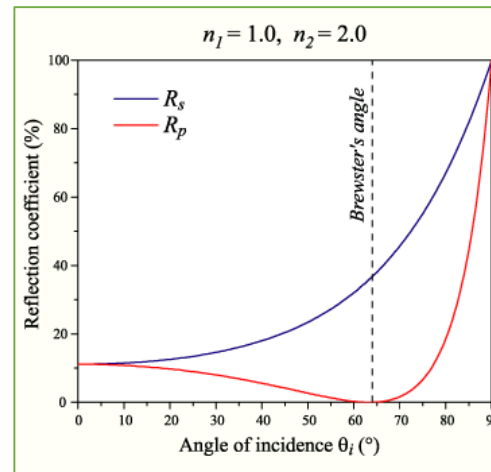

Odbicie światła na granicy ośrodków – kąt Brewstera

Kąt pomiędzy promieniem odbitym i załamanym wynosi $=2\pi$

$$\operatorname{tg}\theta = \frac{n_2}{n_1}$$

Płytko płasko-równoległa ***

Płytko płasko-równoległa:

- najprostszy element optyczny
- wprowadza przesunięcie promienia światła Δ , bez zmiany kierunku propagacji
- Przesunięcie Δ zależy od współczynnika załamania materiału, z którego jest wykonana płytka
- Dla światła polichromatycznego następuje dodatkowo rozszczepienie światła, spowodowane dyspersją

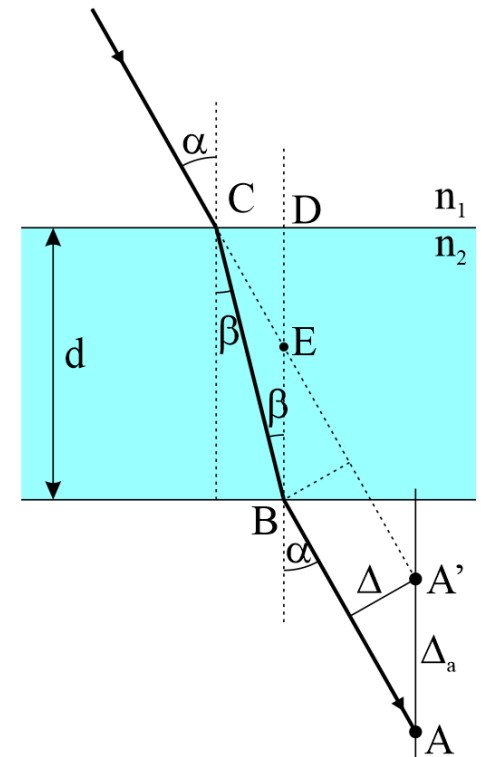
$$\triangle BCD \rightarrow CB = \frac{d}{\cos \beta}$$

$$\frac{\Delta}{CB} = \sin(\alpha - \beta) \quad , \quad \frac{\Delta}{\Delta_a} = \sin \alpha$$

$$\Delta_a = \frac{\Delta}{\sin \alpha} = \frac{CB \sin(\alpha - \beta)}{\sin \alpha}$$

$$\Delta_a = \frac{d \sin(\alpha - \beta)}{\sin \alpha \cos \beta} \approx d \frac{\alpha - \beta}{\alpha} = d \left(1 - \frac{\beta}{\alpha}\right) = d \left(1 - \frac{n_1}{n_2}\right) \text{ Podniesienie obrazu}$$

$$\Delta = \Delta_a \sin \alpha = \frac{d \sin(\alpha - \beta)}{\cos \beta} \text{ Przesunięcie obrazu}$$

Płytko płasko-równoległa

z prawa załamania:

$$n_1 \sin \alpha = n_2 \sin \beta \Rightarrow \sin \beta = \frac{n_1 \sin \alpha}{n_2}$$

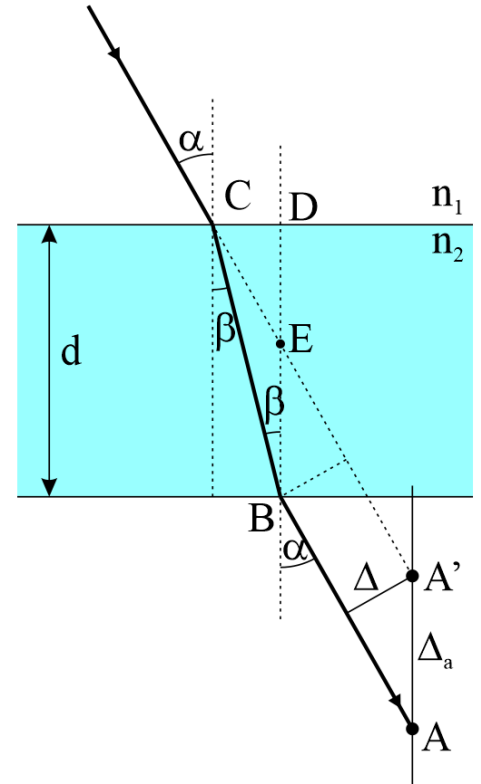
z „jedenki trygonometrycznej”:

$$\cos \beta = \sqrt{1 - \sin^2 \beta} = \sqrt{1 - \frac{n_1^2 \sin^2 \alpha}{n_2^2}} = \frac{1}{n_1} \sqrt{n_2^2 - n_1^2 \sin^2 \alpha}$$

$$\Delta = \frac{d \sin(\alpha - \beta)}{\cos \beta} = d \frac{\sin \alpha \cos \beta - \cos \alpha \sin \beta}{\cos \beta} = d \sin \alpha - \frac{d \cos \alpha \sin \beta}{\cos \beta} =$$

$$= d \sin \alpha - \frac{d \cos \alpha \frac{n_1 \sin \alpha}{n_2}}{\frac{1}{n_1} \sqrt{n_2^2 - n_1^2 \sin^2 \alpha}} = d \sin \alpha \left(1 - \frac{\cos \alpha}{n_1 \sqrt{n_2^2 - n_1^2 \sin^2 \alpha}} \right)$$

Przesunięcie obrazu

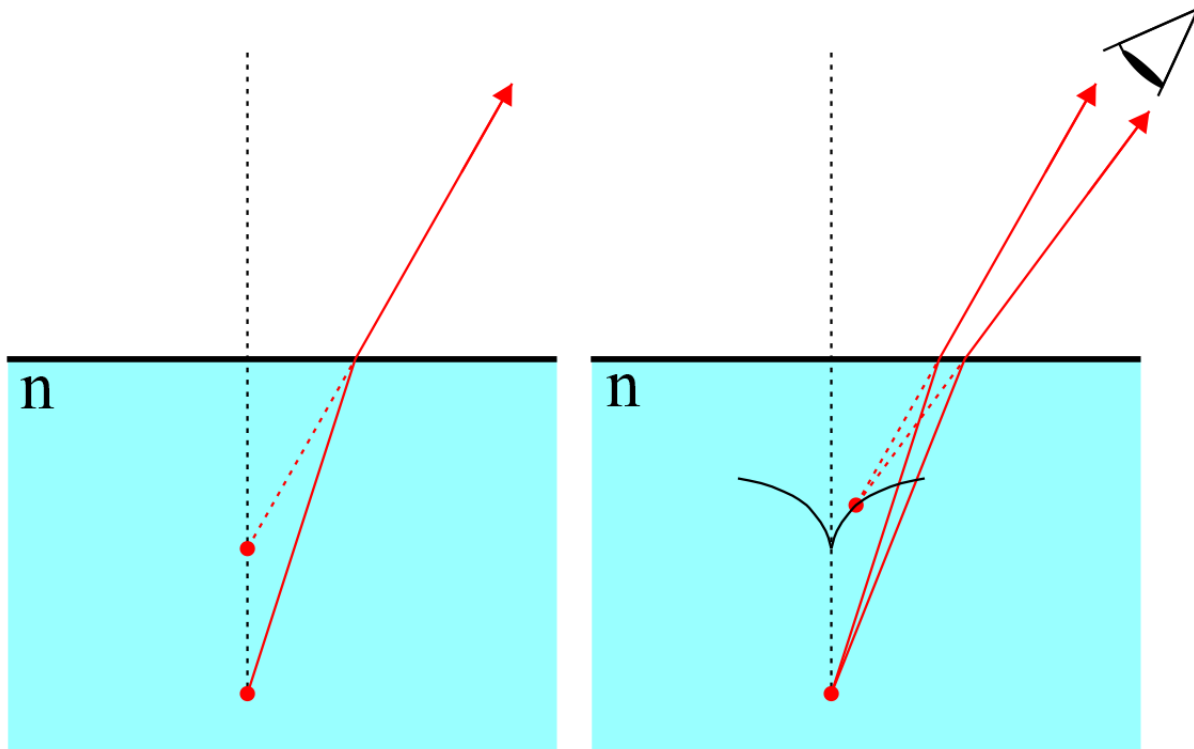

W powietrzu:

$$\Delta_a = d \left(1 - \frac{1}{n_2} \right)$$

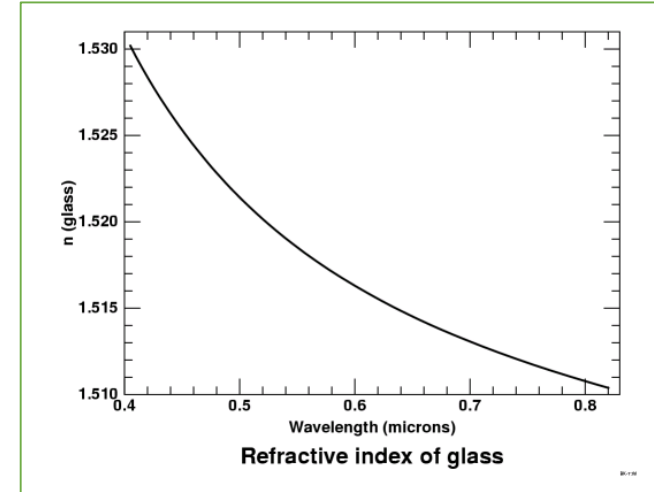
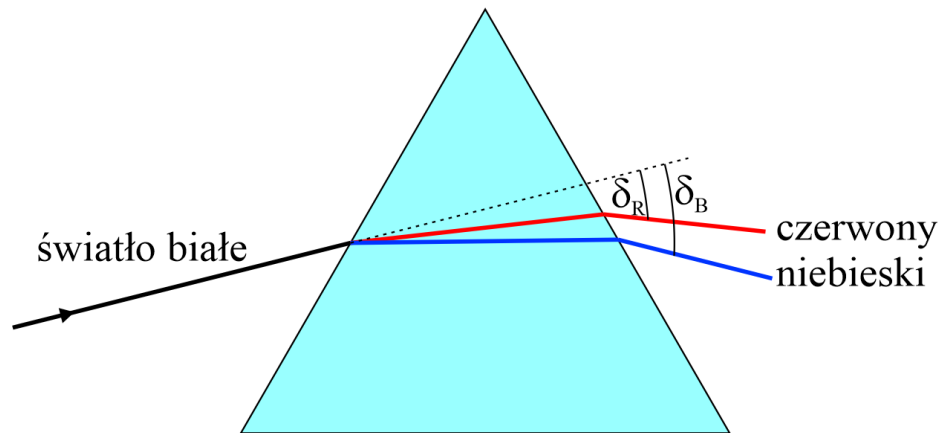
$$\Delta = d \sin \alpha \left(1 - \frac{\cos \alpha}{\sqrt{n_2^2 - n_1^2 \sin^2 \alpha}} \right)$$

Płytko płasko-równoległa

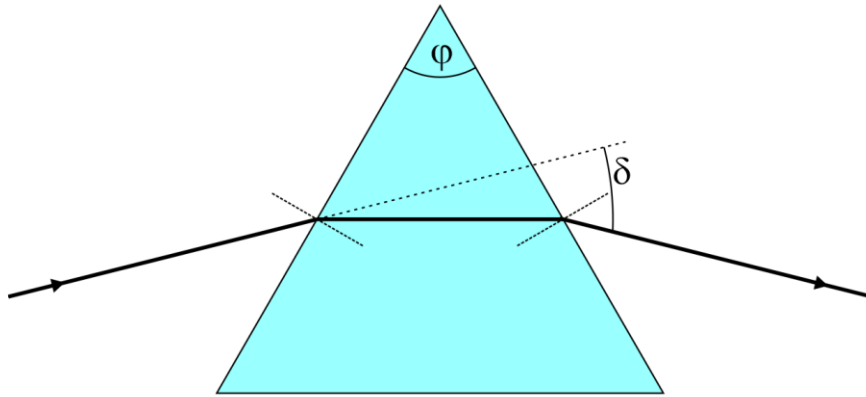

Pryzmat

- **Pryzmat** – ośrodek ograniczony dwiema nierównoległymi płaszczyznami.
- **Krawędź łamiąca** – prosta powstała z przecięcia obu płaszczyzn.
- **Kąt łamiący** – kąt między płaszczyznami.

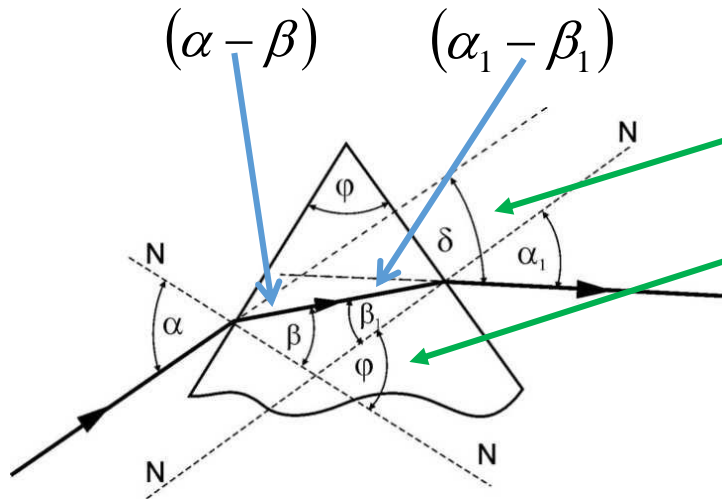
Odchylenie promienia δ jest najmniejsze, gdy światło biegnie przez pryzmat symetrycznie

$$n = \frac{\sin\left(\frac{\delta_{\min} + \gamma}{2}\right)}{\sin\left(\frac{\gamma}{2}\right)}$$

Klin – gdy mały kąt łamiący

$$\delta_k = (n - 1)\gamma$$

Pryzmat

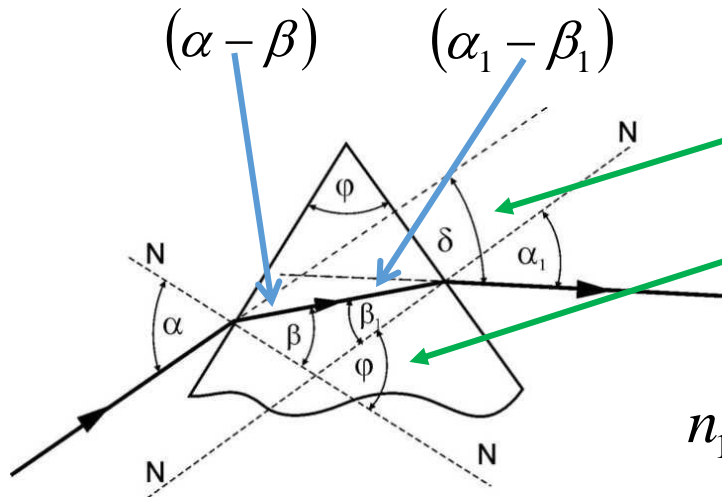

z trójkątów:

$$\delta = (\alpha - \beta) + (\alpha_1 - \beta_1)$$

$$\varphi = \beta + \beta_1 \Rightarrow \beta_1 = \varphi - \beta$$

Pryzmat

z trójkątów:

$$\delta = (\alpha - \beta) + (\alpha_1 - \beta_1)$$

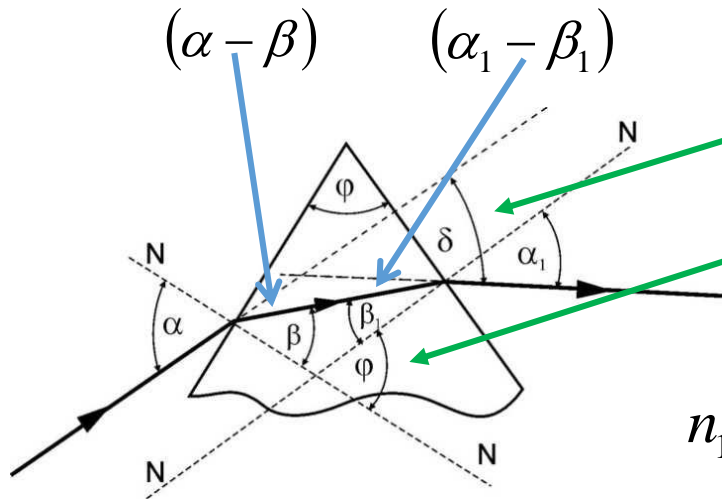
$$\varphi = \beta + \beta_1 \Rightarrow \beta_1 = \varphi - \beta$$

z prawa Snella:

$$n_1 \sin \alpha = n_2 \sin \beta \Rightarrow \beta = \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)$$

$$n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \beta_1 \Rightarrow \alpha_1 = \arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin \beta_1\right)$$

Pryzmat

z trójkątów:

$$\delta = (\alpha - \beta) + (\alpha_1 - \beta_1)$$

$$\varphi = \beta + \beta_1 \Rightarrow \beta_1 = \varphi - \beta$$

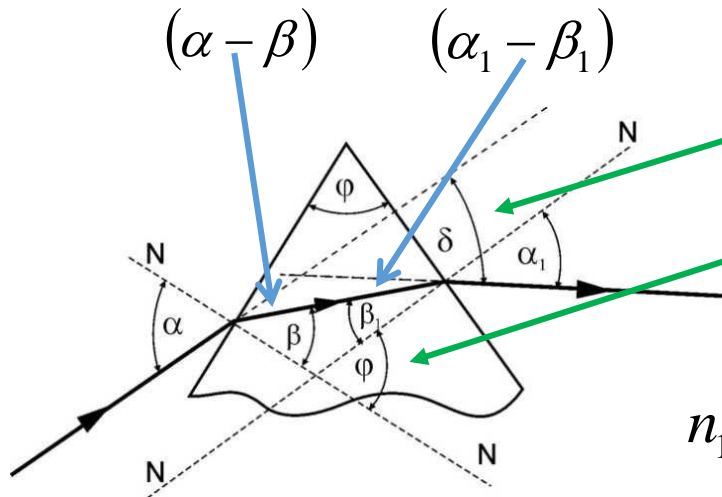
z prawa Snella:

$$n_1 \sin \alpha = n_2 \sin \beta \Rightarrow \beta = \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)$$

$$n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \beta_1 \Rightarrow \alpha_1 = \arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin \beta_1\right)$$

$$\delta = \left(\alpha - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right) \right) + \left(\arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin\left(\varphi - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)\right)\right) \right) - \left(\varphi - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right) \right)$$

Pryzmat

z trójkątów:

$$\delta = (\alpha - \beta) + (\alpha_1 - \beta_1)$$

$$\varphi = \beta + \beta_1 \Rightarrow \beta_1 = \varphi - \beta$$

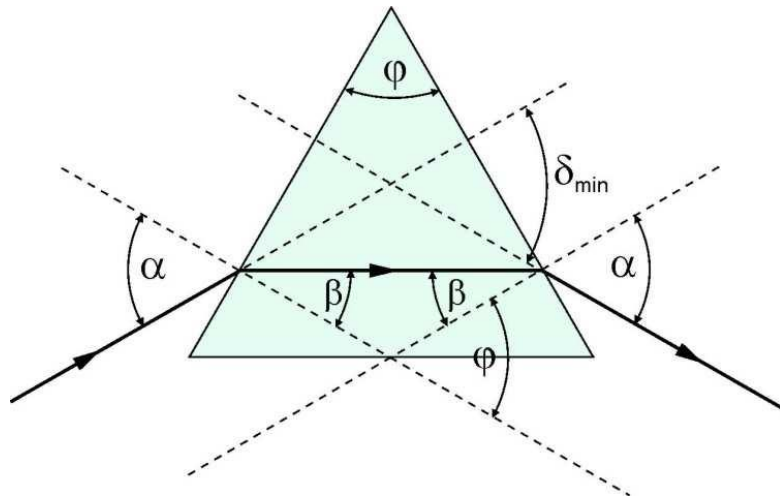
z prawa Snella:

$$n_1 \sin \alpha = n_2 \sin \beta \Rightarrow \beta = \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)$$

$$n_1 \sin \alpha_1 = n_2 \sin \beta_1 \Rightarrow \alpha_1 = \arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin \beta_1\right)$$

$$\delta = \left(\alpha - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right) \right) + \left(\arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin\left(\varphi - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)\right)\right) \right) - \left(\varphi - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right) \right)$$

$$\delta = (\alpha - \varphi) + \arcsin\left(\frac{n_2}{n_1} \sin\left(\varphi - \arcsin\left(\frac{n_1}{n_2} \sin \alpha\right)\right)\right)$$

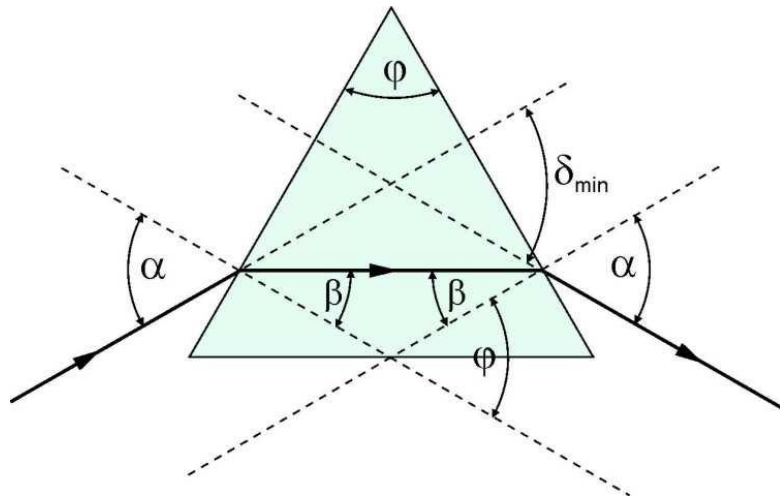
Przypadek symetryczny:

$$\varphi = 2\beta \Rightarrow \beta = \frac{\varphi}{2}$$

$$\delta_{\min} = (\alpha - \beta) + ([\alpha_1 = \alpha] - [\beta_1 = \beta])$$

$$\delta_{\min} = 2\alpha - 2\beta$$

$$\alpha = \frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}$$

Przypadek symetryczny:

$$\varphi = 2\beta \Rightarrow \beta = \frac{\varphi}{2}$$

$$\delta_{\min} = (\alpha - \beta) + ([\alpha_1 = \alpha] - [\beta_1 = \beta])$$

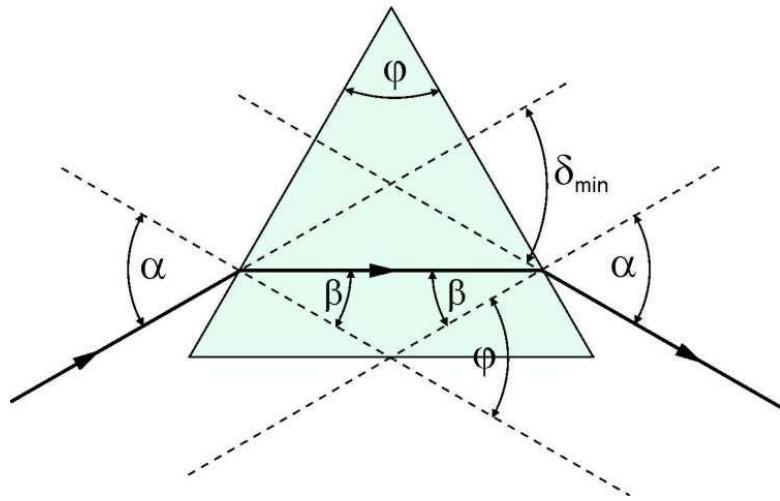
$$\delta_{\min} = 2\alpha - 2\beta$$

$$\alpha = \frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}$$

$$\sin \alpha = n \sin \beta \Rightarrow n = \frac{\sin \alpha}{\sin \beta}$$

$$n = \frac{\sin\left(\frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}\right)}{\sin\left(\frac{\varphi}{2}\right)}$$

Przypadek symetryczny:

$$\varphi = 2\beta \Rightarrow \beta = \frac{\varphi}{2}$$

$$\delta_{\min} = (\alpha - \beta) + ([\alpha_1 = \alpha] - [\beta_1 = \beta])$$

$$\delta_{\min} = 2\alpha - 2\beta$$

$$\alpha = \frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}$$

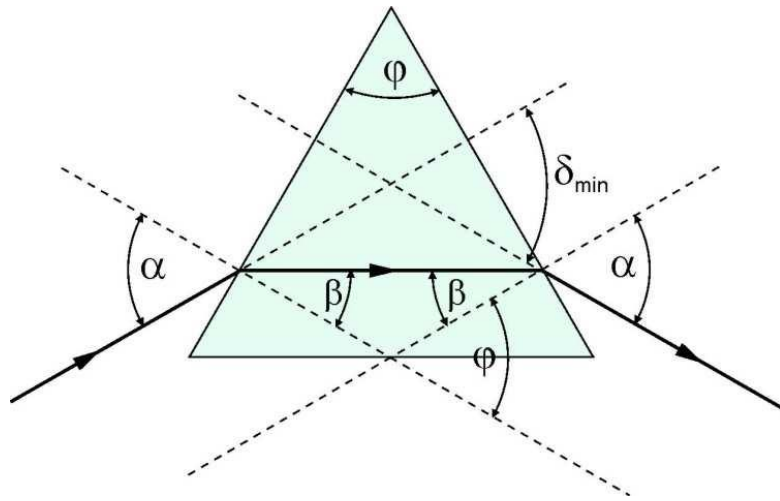
$$\sin \alpha = n \sin \beta \Rightarrow n = \frac{\sin \alpha}{\sin \beta}$$

Dla klina - φ małe: $\sin \theta \approx \theta$

$$n = \frac{\frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}}{\frac{\varphi}{2}} = \frac{\delta_{\min} + \varphi}{\varphi} \Rightarrow \delta_{\min} = \varphi(n - 1)$$

$$n = \frac{\sin\left(\frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}\right)}{\sin\left(\frac{\varphi}{2}\right)}$$

Pryzmat

$$n = \frac{\sin\left(\frac{\delta_{\min} + \varphi}{2}\right)}{\sin\left(\frac{\varphi}{2}\right)}$$

